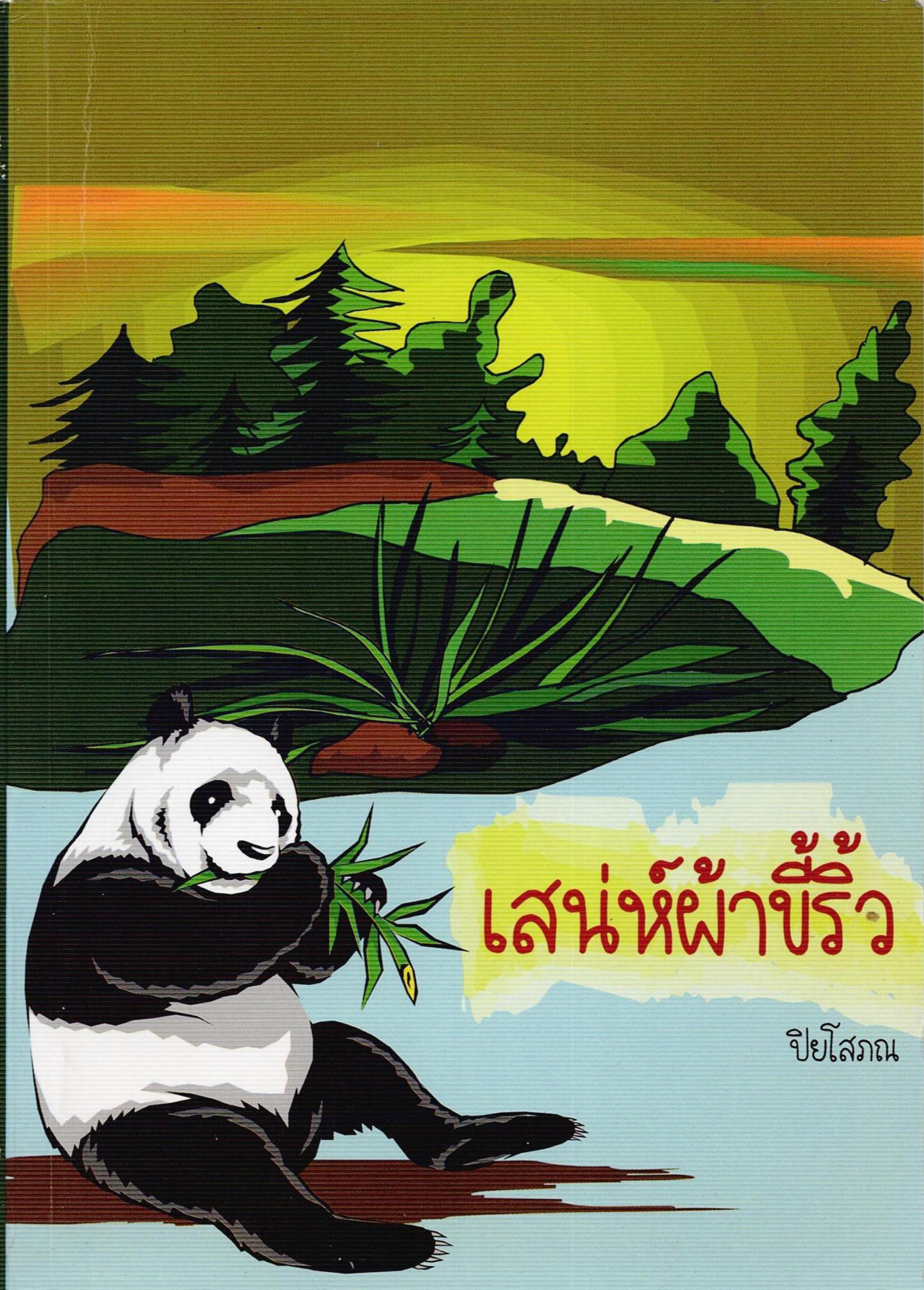

เสน่ห์ผ้าขี้ริ้ว

ปิยโสภณ

พระศรีญาณโสภณ	ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก
นามปากกา	ปิยโสภณ
เกิด	๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ ที่จังหวัดอุดรธานี
บวชเป็นสามเณร	อายุ ๑๒ ปีที่บ้านเกิดและย้ายเข้ามาศึกษาต่อ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร
บวชเป็นพระภิกษุ	อายุ ๒๐ ปีที่วัดบวรนิเวศวิหาร โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์
การศึกษา	เปรียญธรรม ๙ ประโยค ปริญญาตรีศาสนศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปริญญาโทศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณทุนการศึกษาในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ไปศึกษา ณ School of Oriental and African Studies (SOAS) มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ
งาน	- ทำงานตามรอยพระยุคลบาท บวร. (บ้าน วัด โรงเรียน) ที่วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก - ดำเนินงานกองทุนปลูกรากแก้วศาสนทายาท วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก ให้ทุนการศึกษาต่อเนื่องแก่พระภิกษุ สามเณร ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อสร้างศาสนทายาท สืบอายุพระพุทธศาสนา - อาจารย์พิเศษ วิทยาลัยการปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สถาบันราชภัฏ - องค์ปาฐก และบรรยายธรรม ทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ และสถาบันการศึกษาต่างๆ - วิทยากรบรรยาย อบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ - ดำเนินกิจกรรม "ปลูกรากแก้วของแผ่นดิน" เพื่อสร้างอุดมการณ์แก่นักศึกษาต่างๆ - ดำเนินกิจกรรม "รากแก้วมาตุภูมิ" เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ของ ชุมชน/หมู่บ้าน - เขียนหนังสือธรรมะอ่านง่ายเพื่อเยาวชน

ปลูกรากแก้วให้ชีวิต ปลูกความคิดให้สังคม ตามรอยพระยุคลบาท บวร

เสน่ห์ผ้าขี้ริ้ว

ปิยโสภณ
วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก

ชื่อหนังสือ : **เสน่ห์ผ้าขี้ริ้ว**

ผู้เขียน : "ปิยโสภณ" พระศรีญาณโสภณ
(สุวิทย์ ปิยวิชฺโช)
วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก

วาดภาพโดย : คุณยมนา ศิริวัฒนาโยธิน

ออกแบบปกโดย : นายดนัยพันธ์ วัชรีวงศ์ ณ อยุธยา

ISBN : 974-93955-2-2

พิมพ์ครั้งที่ ๙ : พฤศจิกายน ๒๕๕๒ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

สนับสนุนการพิมพ์โดย : วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก
๙๙๙ ซอย ๑๙ ถนนพระราม ๙
กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๒๐
โทรศัพท์ ๐๒-๓๑๘-๕๙๒๖-๗
โทรสาร ๐๒-๓๑๙-๑๑๒๓

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ พลัสเพรส
โทรศัพท์ ๐๒-๖๙๒-๐๖๒๑-๓
โทรสาร ๐๒-๖๙๒-๐๕๐๖

สนใจหนังสือเล่มนี้ติดต่อได้ที่

- ฝ่ายเผยแพร่พระพุทธศาสนา
กองทุนปลูกรากแก้วศาสนทายาท
วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก
โทรศัพท์ ๐๒-๓๑๘-๕๙๒๖-๗
โทรสาร ๐๒-๓๑๙-๑๑๒๓

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าเขียนขึ้นเพื่อฟื้นฟูความหลัง เป็นความหลังที่ข้าพเจ้าระลึกถึงคราใด ได้ให้ความสุขใจครานั้น เป็นการเขียนความรู้สึกจากใจจริงๆ ถึงเรื่องราวในอดีตเสี้ยวหนึ่งของชีวิต เรื่องนี้เป็นภาพติดตา เป็นความทรงจำที่ติดใจ เป็นเสมือนจิตรกรเอกที่มองเห็นภาพชัดแจ้งก่อนลงมือเขียนภาพนั้น สิ่งที่ปรากฏแก่ข้าพเจ้า ขณะเขียนก็เช่นกัน เป็นทั้งความ แจ่มใสของจอภาพ แห่งความคิด และเป็นความสุขในคราขีดเขียนความคิดออกมาเป็นตัวอักษร.

ข้าพเจ้าเชื่อว่าไม่มีอะไรจะให้ความสุขใจได้ละเอียดอ่อนลึกซึ้งอบอุ่น และนิ่มนวล ยิ่งไปกว่าความสุขอันเกิดจากดวงใจแห่งความปรารถนาดีของแม่ และเป็นความรู้สึกที่ตรงข้ามกับการได้วัตถุสิ่งของเงินทองใดๆ ในชีวิต

ชีวิตของเราทุกคนต้องการความสุขแต่มีคนจำนวนไม่น้อยหาสุขไม่พบ ทั้งๆ ที่ความสุขก็ยืนยิ้มแก้มปริทำตาทะเล้นหลอกล่อเราอยู่เคียงข้างความทุกข์ความวุ่นวายนั่นเอง เพียงแต่เรามองไม่เห็น

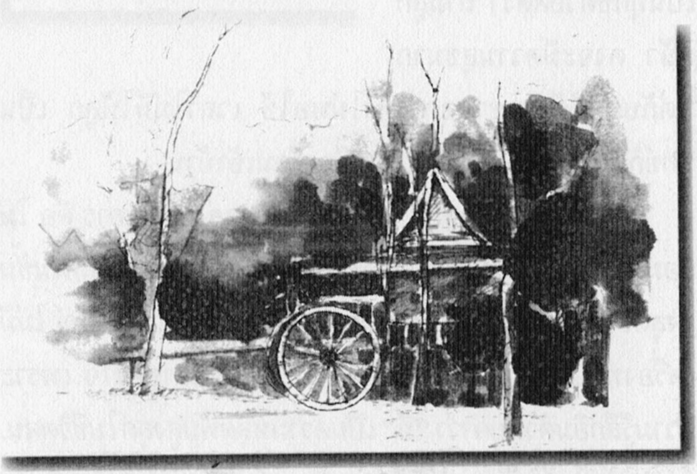
ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า ความสุขเป็นของละเอียดอ่อนความสุขทุกชนิดเป็นเรื่องของใจที่ละเอียดอ่อน ถ้าใจหยาบจะไม่พบสุขแท้ ใจต้องละเอียด ความรู้สึกต้องอ่อนโยน จึงจะพบความสุขที่แท้จริงได้

ความสุขไม่ใช่วัตถุสิ่งของเงินทอง. ความสุขมิใช่การครอบครองทรัพย์สมบัติ. ความสุขอาจเป็นตัวหนังสือเพียงบรรทัดเดียว ความสุขอาจเป็นรอยยิ้มที่มุมปาก กับดวงหน้าแววตาที่อ่อนโยน ความสุขอาจเป็นคำพูดเพียงคำเดียวแต่อบอุ่นความสุขอาจเป็นอ้อมแขนที่โอบกอดเบาๆ ของคุณแม่ที่มีต่อลูกรักในยามป่วยไข้ หรือคราดวงใจขาดที่พึ่ง อาจเป็นมือที่บรรจงลูบที่ไหล่ ที่ปอยผมเบาๆ กับแววตาที่อ่อนโยน ห่วงใยแม้จะไม่มีคำพูดใดๆ เกิดขึ้น นั่นแหละคือวินาทีแห่งความสุขเพราะเป็นนาทีที่มีความหมาย เป็นความหมายระหว่างใจต่อใจ

น่าแปลกจริง ที่บางครั้งคนเราต้องฝืนไม่ยอมทำในสิ่งที่อยากทำที่สุด เช่น ลูกบางคนขวยเขินที่จะบอกกับแม่ว่า หนูรักแม่มากนะ

เมื่อก่อนเราเชื่อและชื่นชมกันว่า ความยิ่งใหญ่ของคนอยู่ที่การหามาได้ซึ่งทรัพย์สินเงินทอง ข้าวของ ยิ่งมากยิ่งดี แต่แล้วเราก็เป็นทุกข์กับสิ่งที่มีมากเกินพอดี สุดท้ายเกิดความเบื่อหน่ายไม่ต้องการมีสิ่งนั้น มองเห็นการครอบครองเป็นทุกข์ เป็นความกังวล

เป็นธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อมีสิ่งใดก็กังวลกับสิ่งนั้น บางครั้งการไม่มีต่างหาก รู้สึกปลอดโปร่งโล่งสบายใจกว่า

เมื่อก่อนยังไม่มีก็คิดว่า มีสิ่งนี้แล้วจะเป็นสุข พอมีแล้วก็รู้สึกเฉยๆ กับสิ่งนั้น ยิ่งหากเกิดความจำเจด้วยแล้วก็ยิ่งเป็นทุกข์หนัก ต้องการเปลี่ยนแปลงต้องการหลบหลีก หากหนีจากสิ่งนั้นได้ก็รู้สึกโล่งใจขึ้นมาและรู้สึกว่าเป็นสุขกับสิ่งใหม่ที่มาแทน แต่ถ้าไม่อาจหนีได้ ก็รู้สึกว่าเป็นทุกข์หนัก เป็นทุกข์กับสิ่งที่เคยใฝ่ฝัน อยากได้มาและคิดว่าน่าจะเป็นสุข เช่น คนที่แต่งงานแล้วไม่มีลูกก็เป็นทุกข์ด้วยคิดว่า ถ้ามีลูกแล้ว คงจะมีความสุขมาก

แต่กับคนที่มีลูกเขาบอกว่าหาไม่พอใช้ เวลาไม่มีให้ลูก เป็นทุกข์กับลูก ที่สอนไม่ได้ นำแต่เรื่องร้อนเข้าบ้าน.

ความสุขของมนุษย์ ในขั้นสูงสุดจึงอยู่ ๒ ประการ คือ ไม่ยอมมี กับยินดีสละสิ่งที่มีนั้นได้เด็ดขาด เป็นความหลุดพ้นชั้นสูงสุดของใจ ที่ไม่มีเครื่องยึดมั่นถือมั่น ไม่มีห่วงในอารมณ์ ไม่มีเครื่องทำให้ขุ่นใจ เป็นความปลอดโปร่งโล่งเบาของใจ เพราะความรู้สึกอิ่มตัวกับคำว่า "มี" เป็นความหลุดพ้นสูงสุดในชีวิตคน.

ข้าพเจ้าเขียนเล่าชีวิตของข้าพเจ้าขึ้นมามิใช่เพื่อโอ้อวด

เพราะข้าพเจ้าไม่มีส่วนใดสง่างามพอที่จะอวดอ้างใครอยู่แล้ว หากจะพออวดได้ก็เป็นเพียงเสน่ห์ผ้าขี้ริ้วผืนหนึ่ง ที่ได้สร้างชีวิตของข้าพเจ้าขึ้นมาเท่านั้น แต่เพื่อให้ความสุขของชีวิตส่วนหนึ่ง และเป็นคติทางดำเนินชีวิตให้ลูกหลานในอนาคตอีกส่วนหนึ่ง ข้าพเจ้ามองเห็นประโยชน์ ๒ ประการ จึงได้เขียนหนังสือนี้ขึ้นมา ส่วนสิ่งที่อยู่นอกเหตุเหนือผลคือ เพื่อบูชาพระคุณของแม่ผู้ให้กำเนิดชีวิตแก่ข้าพเจ้า

สิ่งที่ข้าพเจ้าภูมิใจก็คือเมื่อหนังสือเล่มนี้แพร่หลายออกไปแม้ในรูปเล่มชั่วคราว ได้มีผู้ใหญ่หลายท่านบอกว่าดี อ่านง่ายอ่านสบาย เหมาะสำหรับเด็กๆ ที่จะได้ศึกษาเรียนรู้ ที่สำคัญคือเป็นข้อเขียนที่มีเสน่ห์ เพราะเล่าเรื่องง่ายๆ เรียบๆ พร้อมกับซ่อนปรัชญาชีวิตไว้ในความเรียบง่ายนั้น

ทำให้มองเห็นวิธีฝึกเยาวชนรุ่นใหม่ได้อย่างชัดเจน โดยไม่ต้องทุ่มเทงบประมาณใดๆ ทั้งสิ้น.

ท่านบอกว่า ผ้าขี้ริ้วจะช่วยแก้ปัญหาเรื่อง การสร้างจิตสำนึกของคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการไม่ทำตัวให้เป็นภาระของใคร หากแต่ยอมทำตัวรับภาระของคนอื่นแทนเหมือนผ้าขี้ริ้ว นอกจากตนเองต้องสะอาด และจะไม่คิดทำที่ไหนให้สกปรกแล้ว ยังยินดีช่วยชำระเช็ดถูที่ซึ่งสกปรกเปรอะเปื้อน ให้สะอาดหมดจดอีกด้วย.

นี่คือขั้นตอนการปลูกจิตสำนึกแต่ขั้นแรก มิใช่มาคิด

ปลูกสร้างกันเมื่อโตแล้ว หากทำเช่นนั้นก็ไม่ต่างอะไรกับการขุดเอาต้นไม้ใหญ่ๆ ไปปลูกที่อื่น นอกจากจะไม่โตแล้วยังขาดรากแก้วที่หยั่งลึกลงไปสู่ดินอีกด้วย

การปลูกจิตสำนึกต้องอาศัยกาลเวลา ต้องค่อยเป็นค่อยไป ต้องทำกันตั้งแต่เล็ก ต้องทำให้หยั่งรากแก้ว เหมือนปลูกต้นไม้แต่เล็กต้องเริ่มต้นที่บ้าน เริ่มต้นที่การอบรมบ่มเพาะจริตนิสัยใจคอคุณพ่อคุณแม่ต้องหัดให้ลูกทำงานเอง แก้ปัญหาเป็น หัดให้เขากล้าเผชิญความทุกข์ยากลำบากในชีวิต อย่าปิดบังเขา ให้ช่วยกันในจุดนี้ เพราะนั่นเป็นการเรียนรู้ที่สำคัญไม่ใช่มอบชีวิตลูกไว้กับครู มอบวิชาความรู้ไว้ที่โรงเรียน อย่างที่สังคมไทยส่วนใหญ่กำลังทำกันเวลานี้.

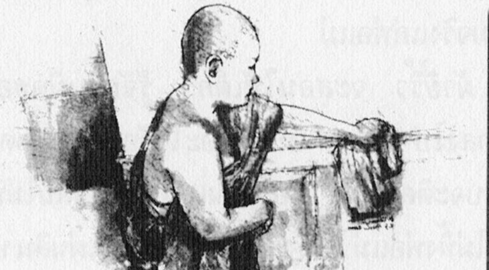
จิตสำนึก สอนด้วยคำพูดไม่ได้ แต่ต้องฝึกจากการลงมือปฏิบัติ และมิใช่วันเดียว ครั้งเดียวแล้วเลิก แต่ต้องเป็นวิถีชีวิตประจำวัน

ข้าพเจ้าดีใจที่ได้รับคำชม และผู้ใหญ่มองเห็นคุณค่าของหนังสือเล่มนี้ บางท่านแนะนำให้เขียนภาพประกอบให้เกิดภาพจินตนาการสำหรับเด็กๆ อ่านเล่น แต่ข้าพเจ้าคิดว่าค่อยทำค่อยไปจะดีกว่า การปลูกจิตสำนึกดี ควรเดินทางอย่างธรรมชาติ คือค่อยเป็นค่อยไป เหมือนการปลูกต้นไม้ ต้องค่อยรดน้ำพรวนดิน ไม่โหมกระหน่ำทำทีเดียว เดี๋ยวจะเหี่ยวเฉาตาย ข้าพเจ้าคิดอย่างนั้นหากมีโอกาสจึงค่อยทำให้สมบูรณ์ขึ้น

ข้าพเจ้าเชื่อโดยส่วนตัวว่า ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องหันมาปรับเปลี่ยนค่านิยมใหม่ในการอบรมลูกหลาน เพื่อช่วยกันกอบกู้ชาติกอบกู้สังคมไทย นั่นคือ การปลูกจิตสำนึกใหม่ ไม่ว่าองค์กรหรือวงการไหนก็ตาม แม้ระดับสูงถึงประเทศชาติ จะเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงได้ ก็เพราะทุกคนมีความสำนึกดี สำนึกในหน้าที่การงานที่ทำ สำนึกในบุญคุณของแผ่นดิน รักแผ่นดินเหมือนรักบ้าน รักพ่อแม่ของตน เป็นความรักที่เสียสละ มิใช่รักที่ครอบครองเอาเปรียบ.

และเชื่อมั่นว่า การเปลี่ยนแปลงค่านิยมใหญ่ๆ จะต้องเริ่มต้นจากค่านิยมเล็กๆ ก่อน การปรับเปลี่ยนค่านิยมของสังคมประเทศ ต้องเริ่มต้นจากครอบครัว และการจะปรับเปลี่ยนครอบครัว ต้องเริ่มต้นที่พ่อแม่ลูก มิใช่ปล่อยให้เขารู้จักอะไรๆ เมื่อเขาโตเป็นพ่อคนแม่คน.

และข้าพเจ้าเชื่อว่า การจะปรับเปลี่ยนนิสัยลูกนั้น ไม่มี

อะไรดีเท่ากับผ้าขี้ริ้ว เพราะผ้าขี้ริ้ว เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดจิตสำนึกดีได้ คือ

๑. *ผ้าขี้ริ้ว จะทำให้ที่สกปรกสะอาด* ทำให้ห้องนอนสะอาด จะทำให้ห้องครัวสะอาด ซึ่งเด็กทุกคน ลูกทุกคนเห็นกันทุกวัน ได้ใช้ประโยชน์ของผ้าขี้ริ้วทุกวัน

๒. *ผ้าขี้ริ้ว จะทำให้คนรู้จักระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ภายในบ้านตั้งแต่เยาว์วัย* สอนให้เด็กรู้จักที่ไปที่มาของสิ่งทั้งหลาย เช่น ที่มาของความสกปรก หรือความสะอาดว่ามาจากไหน พ่อแม่ต้องไม่ปิดบังความจริงแก่ลูก แล้วเขาจะช่วยระมัดระวังช่วยเรา เป็นการสร้างสำนึกเรื่องการคิดอย่างมีเหตุผลแก่เยาวชนสอนให้พ่อแม่กล้าพูดความจริงกับลูก และลูกก็อบอุ่นใจที่จะบอกความจริงแก่พ่อแม่

๓. *ผ้าขี้ริ้ว จะสอนให้เด็กๆ รู้จักรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองทำลงไป* เช่น ทำอะไรเลอะไว้ต้องทำสะอาดเอง นิสัยรับผิดชอบจะติดตัวเขา เมื่อโตขึ้นเขาก็จะเป็นคนไม่ทิ้งงาน ไม่ทิ้งหน้าที่ไม่ทิ้งพ่อแม่ ไม่ทิ้งครอบครัว ไม่ทิ้งแผ่นดิน หรือแม้แต่ประชาชน ที่สำคัญให้รู้จักช่วยงานพ่อแม่ ไม่เป็นคนหยิบโหย่ง

หนักไม่เอา เบาไม่สู้ในขณะที่พ่อแม่ต้องทำงานหนัก เหงื่อโทรมกาย มือก่ายหน้าผาก

๔. *ผ้าขี้ริ้ว จะสอนให้เขารู้จักคำว่าพอดี ประหยัด รู้จัก*มองหาคุณค่าแม้ในสิ่งที่ด้อยค่าอย่างเช่น ผ้าขี้ริ้วนี้ แท้จริงก็คือเศษผ้าที่คนทิ้ง แต่ว่ามีคนใช้บริการตลอดเวลา เป็นการสอนให้คนไม่ทิ้งสิ่งของ เพียงเพราะเห็นว่าอยากได้ของใหม่ จุดนี้เป็นจุดสำคัญในการสร้างจิตสำนึกเรื่องความพอดี

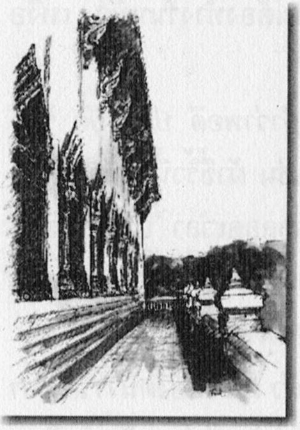
๕. *ผ้าขี้ริ้ว จะสอนให้คนไม่ลืมตัว ไม่ลำพองตนว่า แน่กว่าเก่งกว่า ดีกว่าใคร* จนเกิดทิฐิมานะ จมไม่ลง ไม่ยอมรับคำเตือนคำชี้แนะของใคร กลายเป็นคนหัวรั้น ความอ่อนน้อมถ่อมตนจะหาได้จากลักษะของผ้าขี้ริ้ว เด็กจะรู้ว่าความแข็งกระด้างจะพ่ายแพ้ ความอ่อนโยนเสมอ การเป็นคนมีทิฐิมานะจะทำงานใหญ่ไม่ได้

๖. *ผ้าขี้ริ้ว สุดท้ายก็จะสอนให้จิตใจเขามีเมตตา เอื้อเฟื้อมีความสำนึกรู้คุณของแผ่นดิน* รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาส่วนรวมเอาไว้ เป็นการสอน ไม่ให้เห็นแก่ตัว อันเป็นความสำนึกดีขั้นสูงสุดของชีวิต

ผ้าขี้ริ้วจึงเป็นผ้าที่มีคุณค่าที่สุดในบ้านของเรา

คำว่าสำนึกดี แท้จริงก็คือ ความกตัญญูกตเวทีในทางพระพุทธศาสนานั่นเอง

ความรู้ความสามารถที่ปราศจากจิตสำนึกดีนั้น ไม่ต่าง

อะไรกับรถดีทางดีวิ่งเร็ว แต่คนขับประมาทเลินเล่อ ไม่รอบคอบ ยิ่งดียิ่งเร็ว ก็ยิ่งเพิ่มอันตรายรุนแรงมากขึ้น

จิตสำนึกดี จึงเป็นอุปกรณ์ป้องกันสังคมไม่ให้ล้มหกคะเมน ในยุคโลกาภิวัฒน์ ที่เสรีภาพมีได้อย่างไร้พรมแดน เหมือนวัคซีนป้องกันโรคร้ายของชีวิตนั่นเอง

ข้าพเจ้าจึงขอเชิญชวนผู้ปกครองได้ใช้หนังสือเล่มนี้เป็นประโยชน์กับลูกหลานของท่าน ให้เป็นเสมือนหนังสือ Bed Time ที่อ่านให้ลูกหลานฟังก่อนนอน เป็นคู่มือทางความคิดแก่คุณพ่อ คุณแม่.

ข้าพเจ้าขอขอบคุณและปลื้มใจแทนคุณหนูๆ ทุกคน ผู้เป็นที่รักของคุณพ่อคุณแม่ที่มีผ้าขี้ริ้วสะอาดติดตัว และใช้ประโยชน์ทุกวัน ไม่ทำหาย ไม่ทำเลอะให้เป็นผ้าขี้ริ้วที่ขี้เหร่

ขอแสดงความดีใจที่เป็นเด็กที่น่ารัก เป็นคนดีของคุณพ่อคุณแม่ เป็นหนูน้อยที่ไม่งอแงเอาแต่ใจตัว

ดีใจด้วย กับคำชมที่ได้รับจากคุณพ่อคุณแม่ จากเพื่อนว่าคุณหนูเป็นคนมีน้ำใจ ทิ้งขยะลงถังทุกครั้ง ช่วยทำความสะอาดโต๊ะอาหาร ที่นอน ห้องน้ำของตนเอง

ขอแสดงความขอบคุณ ที่ทุกคนยอมทำตัวเป็นผ้าขี้ริ้วในบ้าน เพื่อหนูๆ จะได้เป็นผ้าขี้ริ้วห่อทอง คือมีความงดงามซ่อนอยู่ภายในจิตใจ เป็นลูกรักที่คุณพ่อคุณแม่ภาคภูมิใจ

ขอชื่นชมโรงเรียน และ "ชมรมเสน่ห์ผ้าขี้ริ้ว" ที่หลายแห่งได้ตั้งขึ้นมา เพื่อปลูกสร้างจิตสำนึกแก่ลูกหลานรุ่นใหม่ ในการหวนกลับเข้าไปหารากเหง้าแห่งวัฒนธรรมเดิมของไทย คือวัฒนธรรมรักบ้าน รักระเบียบและครอบครัว อันเป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทย เพื่อรักษาความงดงามที่บรรพบุรุษไทยได้อบรมบ่มเพาะมายาวนาน ให้คงอยู่คู่สังคมไทย

และนี่เป็นสิ่งเดียวที่จะช่วยกอบกู้สังคมไทยได้ในยามวิกฤติ นั่นคือให้คนที่อยู่ใกล้กัน อยู่รวมกัน ทำงานร่วมกัน มีความเมตตา เอื้อเฟื้อ อ่อนโยนต่อกัน เพราะถ้าทุกคนปลูกจิตสำนึกในการรักชาติ รักแผ่นดินได้แล้ว อะไร ๆ ที่ว่ายากนั้น จะเป็นของง่ายขึ้นมาทันที นัยน์ตาที่พร่ามัวหรือมืดบอด ก็จะสว่างวาวขึ้นมาได้

หนังสือเล่มน้อยนี้ เป็นหนึ่งในหนังสือโครงการ "ปลูกรากแก้วให้ชีวิต ปลูกความคิดให้สังคม" และ ข้าพเจ้ามอบให้เป็นของขวัญกับทุกคน ที่กำลังก้าวเดิน "ตามรอยพระยุคลบาทบวร" อันเป็นแนวพระราชดำริ แห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นั่นคือ การสร้างความรัก ความสมดุลแห่งบ้าน วัด และโรงเรียน อันเป็นหัวใจของชุมชน และสร้างความอบอุ่น

ภายในครอบครัวให้ได้ เพราะครอบครัวคือ ฟันเฟืองปรมาณูที่สำคัญที่สุดของชาติ และ แผ่นดิน.

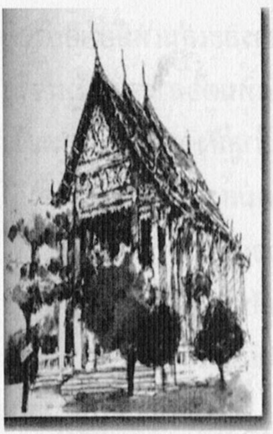
หากคุณหนูๆ หรือผู้ปกครองท่านใดเห็นว่าได้รับประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้ จะเขียนไปเล่าสู่กันฟังบ้างตามที่อยู่ข้างล่างนี้ ก็จะเป็นประโยชน์ยิ่ง ขออนุโมทนาบุญ และขอบคุณขอบใจมา ณ โอกาสนี้

ปิยโสภณ

วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก
๙๙๙ ซ.๑๙ ถ.พระราม ๙ กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐
โทร. ๐๒-๓๑๘-๕๙๒๖-๗ โทรสาร ๐๒-๓๑๙-๑๑๒๓

เสน่ห์ผ้าขี้ริ้ว

ชีวิตของข้าพเจ้า เริ่มเปลี่ยนแปลงเมื่อพ่อตาย ขณะข้าพเจ้ามีอายุเพียง ๑๑ ขวบ เวลานั้นข้าพเจ้าจบประถมปีที่ ๔ พอดี ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดที่ข้าพเจ้าได้เล่าเรียน แม่เองก็ไม่รู้จะจัดการอย่างไรกับชีวิตน้อยๆ ข้างกายอย่างข้าพเจ้าจึงตัดสินใจนำไปฝากพระอาจารย์บุญยัง ผลญาโณ เพื่อเข้ารับการศึกษาอบรมต่อ พระอาจารย์บุญยัง ได้ชื่อว่าเป็นพระอาจารย์กรรมฐานที่เคร่งครัด เก่งในการปฏิบัติ การฝึกอบรมผู้คนโดยเฉพาะเยาวชนของหมู่บ้าน ขณะนั้นท่านจำพรรษาที่

วัดอรัญญวิเวก บ้านเหล่าหลวง อ.บ้านดุง เป็นพรรษาแรก

ข้าพเจ้าถูกนำตัวไปฝากเป็นศิษย์ของท่าน เมื่อออกจากโรงเรียนแล้ว เป้าหมายมีอย่างเดียวคือ ให้ข้าพเจ้า ลูกของแม่ได้รับการอบรมบ่มนิสัย และได้รับการสั่งสอน การศึกษามากขึ้นแม้ว่าจะเป็นการศึกษาแบบวัดๆ ก็ตาม ความตั้งใจของแม่มีเพียงเท่านั้น ในที่สุดชีวิตของข้าพเจ้า จึงต้องจากบ้านตั้งแต่อายุได้ ๑๑ ขวบ

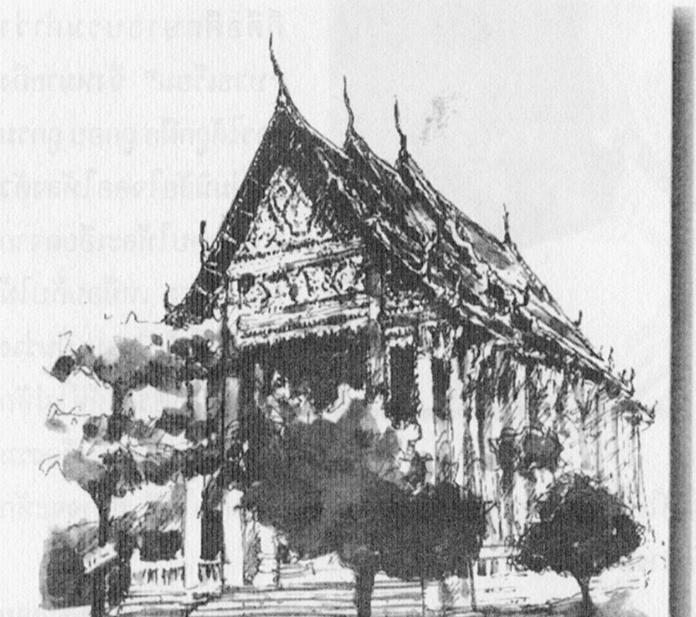
ความรู้สึกของข้าพเจ้าเวลานั้น ว้าเหว่ และเดียวดาย เพราะต้องไปอยู่วัดมีป่าช้า ซึ่งเป็นสถานที่ๆ ข้าพเจ้าไม่ชอบมากที่สุด และยังต้องนอนคนเดียว กินมื้อเดียวอีก ไม่ใช่ไม่มีกินแต่เพราะต้องฝึกหัดขัดเกลาให้อยู่ง่ายกินง่ายนั่นเอง ข้าพเจ้าต้องหัดพูดให้น้อยลง ทำกิจวัตรให้มาก รับใช้พระสงฆ์ – สามเณรสารพัดกิจโดยไม่ปริปากบ่น

ชีวิตเด็กอย่างข้าพเจ้า จึงไม่มีการละเล่นเหมือนอย่างที่เด็กๆ ทั่วไปกระทำกัน ข้าพเจ้าต้องอดทนต่อการจากบ้านจากเรือน จากความอบอุ่นแบบครอบครัวมาสู่สังคมใหม่ ข้าพเจ้าต้องเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมสงฆ์ ซึ่งเป็นสังคมที่สงบเงียบและเต็มไปด้วยการเข้มงวดกวดขัน

สภาพจิตใจของข้าพเจ้าเวลานั้นสับสนบอกไม่ถูก เพราะมีหลายๆ อย่างที่เด็กอายุ ๑๑ ขวบ ยากจะเข้าใจด้วยเวลาอันสั้นแต่ข้าพเจ้าต้องฝึกตน ต้องอดทน ต้องยอมรับสภาวะนั้น

เพราะเป็นสิ่งเดียวที่แม่ปรารถนาจะให้ข้าพเจ้าก้าวเดิน เพื่อโอกาสทางการศึกษา

แม่บอกว่า การจะได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนนั้นมีทางเดียวคือ ต้องบวช และการบวชจะได้ผลดีต้องมีโอกาสอยู่กับครูบาอาจารย์ที่เอาใจใส่ในการฝึกอบรมเราจริงๆ ถ้ามิฉะนั้นอาจจะทำให้เสียเวลา เสียโอกาสเปล่าๆ บางทีหากอยู่ในสำนักที่ครูบาอาจารย์ไม่เข้มงวดกวดขัน อาจจะรับเอานิสัย

ไม่ดีต่างๆ อย่างใหม่เข้ามาในชีวิตได้ ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการเริ่มต้นชีวิต ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงถือว่าโชคดีที่สุด ที่ได้มีโอกาสเรียนกับท่านอาจารย์บุญยัง เพราะท่านเป็นพระดี เป็นผู้ให้แสงสว่างแก่ชีวิตของข้าพเจ้าท่านแรก

คำว่า "เรียน" ของแม่ เมื่อพิจารณาดูแล้ว ก็ตรงกับคำว่า "สิกขา" ในภาษาพระหน้าที่ของพระก็คือศึกษาอบรมคำว่า "บวชเรียน" จึงหมายถึงการได้ถูกฝึก ถูกอบ ถูกรม ถูกบ่มนิสัยใจคอให้ลงตัวจากหยาบให้ละเอียดจากคดให้ตรง เหมือนกับไม้ที่จะดัดให้เป็นรูปเป็นร่าง หรือ ให้ตรงได้ดีไม่หักเสียก่อน ก็ต้องอบต้องรมให้ได้ที่ แล้วค่อยดัด ถ้าดัด โดยไม่อบไม่รมให้ดี ก็อาจจะหักกลางลำได้ง่ายๆ

การอบ รม บ่ม เพาะ จึงสำคัญต่อชีวิต ส่วนการสั่งสอนนั้นก็ไม่ต่างอะไรกับการดัดให้ไม้คดเป็นไม้ตรง

"บ่ม อบ รม" สามคำนี้ เป็นจุดเริ่มต้นให้คนได้เรียนรู้มีจิตสำนึกก่อนที่ก้าวไปสู่ขั้นสั่งและสอน บางทีสังคมเราสั่งสอนโดยไม่ได้บ่ม อบ รม ให้ได้ที่ สุดท้ายก็ไม่ต่างอะไรกับ การดัดไม้ที่แข็ง ผลก็คือหักกลางคัน ใช้งานไม่ได้

ข้าพเจ้าเข้าใจดีว่า การใช้ชีวิตอยู่ในวัดช่วงนั้น เป็นสุดยอดแห่งการฝึกอบรม ไหนจะต้องฝึกนอนคนเดียวในที่เปลี่ยวหัดอยู่ตามป่าเขา ป่าช้า หรือชายทุ่ง แต่สิ่งสำคัญที่สุดก็คือ การได้มีโอกาสอยู่กับครูอาจารย์ ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของพระอาจารย์ ได้รับการอบรม และสั่งสอน ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญมากในชีวิตคน **คนส่วนใหญ่มักไม่ได้รับการอบหรือรม ให้ได้ที่ แต่กระโดดมาถูกสั่งสอนก่อน การอบรมคือ การทำให้จิตใจอ่อนโยนก่อนเหมือนกับอบไม้ รมไม้ จากนั้นก็มาสั่งสอน ซึ่งก็เหมือนกับการดัดให้ตรงนั่นเอง**

ข้าพเจ้าฝากชีวิตไว้กับพระอาจารย์ การตัดสินอนาคตของข้าพเจ้าขึ้นอยู่กับท่าน ท่านจึงเป็นที่เคารพรักเป็นที่สุด ท่านเป็นทั้งพ่อ และแม่ พวกเราเรียกท่านว่า "พ่อ แม่ ครู อาจารย์"

การอบรมสั่งสอนทุกอย่าง ข้าพเจ้าน้อมรับด้วยจิตอ่อนโยนซาบซึ้ง ไม่เคยคิดค้านสิ่งใดๆ แม้แต่น้อย เพราะข้าพเจ้าเชื่อตลอดเวลาว่า หากท่านไม่รักเรา ท่านก็จะไม่รับเป็นศิษย์ หรือไม่ลำบากบ่นเช้าบ่นเย็น ชี้แนะดีชั่วควรมิควร หากท่านไม่รักมีหรือท่านจะยอมลำบาก สั่งสอนฝึกหัดอธิบายสิ่งต่างๆให้เราฟัง

ความประทับใจสำคัญในการฝึกอบรม ที่ข้าพเจ้าได้รับคือท่านอาจารย์ได้สอนให้พวกเราลูกศิษย์หลายต่อหลายคนที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ต้องรับผิดชอบซึ่งกันและกัน เช่น หากใครคนหนึ่งทำผิดก็จะถูกท่านเรียกมาต่อว่าทั้งหมด ไม่มีการยกเว้นใครคนหนึ่ง แม้ว่าผู้นั้นจะไม่ได้ทำผิดโดยตรง แต่ท่านอาจารย์ ก็ถือว่าผิดโดยอ้อมโทษฐานไม่ดูแลตักเตือน กันวัดจึงเป็นเสมือนครอบครัวใหญ่ๆ ครอบครัวหนึ่ง และทุกคนคือพี่น้องกัน

ถ้าเด็กทำผิด ท่านก็จะโทษทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในเวลาเดียวกัน และสอนให้ทุกคนดูแลรับผิดชอบซึ่งกันและกัน ตรงนี้ข้าพเจ้าถือว่าเป็นหัวใจของการฝึกอบรม ซึ่งเป็นเรื่องที่แตกต่างจากคนปัจจุบันที่คนผิดจังๆ เท่านั้นจึงมีโทษ ส่วนคนที่ไม่ผิดก็ไม่ถูกตำหนิแต่อย่างใด จุดนี้เองทำให้คนชอบโยนความผิดไม่รับผิด รับแต่ชอบ บางทีรู้ว่าสิ่งที่ทำนั้นผิด แต่ก็หาวิธีเลี่ยงความผิดไว้ล่วงหน้า หรือต้องมีหลักฐานยืนยันความผิด หากไม่มีก็ไม่ผิดแม้พฤติกรรมจะบอกว่าผิดแน่นอน แต่ก็ลอยตัว

และลอยนวลอยู่ได้ แปลว่า ทำผิดกันได้ทั้งๆที่รู้ ด้วยเหตุนี้ ความทุจริตคดโกงในบ้านเมืองจึงเกิดขึ้นมากมาย ความไม่เคารพยำเกรงกัน ระหว่างผู้น้อยกับผู้ใหญ่ก็มีมาก

ข้อนี้ ทำให้ข้าพเจ้านึกถึง พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ว่า

"คนที่ไม่มีธรรมเป็นเครื่องดำเนินตามคงจะหันไปทางทุจริตโดยมาก ถ้ารู้น้อยก็โกงไม่ค่อยคล่อง หรือโกงไม่สนิท ถ้ารู้มาก ก็โกงมากขึ้น และโกงพิสดารมากขึ้น การที่หัดให้รู้อ่านอักขรวิธีไม่เป็นเครื่องหัดให้คนดีและชั่ว เป็นแต่ได้วิธีที่สำหรับจะเรียนความดีและความชั่วได้คล่องขึ้น"

การอบรมสั่งสอนในวัดที่ข้าพเจ้าได้รับมาแต่เด็ก ช่างวิเศษต่อจิตใจเหลือเกิน ท่านอาจารย์จะสอนให้คนแต่ละคนรู้จักขั้นตอน ๒ อย่างอยู่เสมอ คือ

๑. ให้แต่ละคนรับผิดชอบงานในหน้าที่ของตน และ

๒. ให้ทุกคนรับผิดชอบในหน้าที่ของกัน และกัน

แปลว่า สร้างความหมายของคำว่า **"สงฆ์หรือส่วนรวม"** ให้เกิดขึ้นในจิตใจของคนก่อน คือทุกคนต้องรับผิดชอบกัน ไม่ปล่อยให้คนใดคนหนึ่งทำผิด ทั้งๆ ที่รู้ที่เห็น การไม่ยอมตักเตือนหรือให้คำแนะนำ เมื่อเห็นว่าไม่เหมาะสมหรือกำลังจะผิดถือว่าผิดมากกว่าอีกหลายเท่า ซึ่งข้าพเจ้าถือว่าเป็นอุบายที่แยบคายมากในขั้นตอนของการอบรมบ่มเพาะ

ที่ว่าสำคัญก็เพราะ ทำให้ทุกคนไม่ปล่อยปละละเลย "ประโยชน์สุขส่วนรวม" ทำให้ความหมายของคำว่า "สงฆ์" มีความชัดเจนมากขึ้น ทำให้ทุกคน ทุกชีวิตต้องรับผิดชอบกัน ถามถึงหน้าที่การงานต่างๆ ของกันและกันตลอดเวลา เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด แม้จะเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ

สิ่งสำคัญนอกจากนี้ที่ได้รับทางใจก็คือ ทำให้เป็นคนละเอียดถี่ถ้วน มีความตื่นตัวตลอดเวลา *และที่สำคัญมากต่อข้าพเจ้าก็คือ ทำให้รู้สึกอบอุ่น ประหนึ่งได้อยู่บ้านกับแม่ ความรู้สึกว้าเหว่เหงาเริ่มหายไปทีละน้อย เพราะวิธีการสอนของท่านอาจารย์*

พระอาจารย์บุญยังนั้น ถือเป็นพระเถระที่รักความสะอาด ความเป็นระเบียบที่สุด โดยเฉพาะความละเอียดถี่ถ้วนในการสอนศิษย์ เริ่มแต่การวางสิ่งของ พวกเราต้องหัดสังเกต แก้วน้ำต้องวางตรงไหน รองเท้าต้องถอดเก็บที่ใด ข้าวของเครื่องใช้เครื่องมือทำงานต้องมีที่เก็บรักษาไม่ใช่ใครทำอะไรแล้วทิ้งโดยไม่รับผิดชอบ ทุกคนต้องทำให้ตรงตามระเบียบ แปลว่า ไม่ว่าจะทำอะไรก็ต้องมีกฎเกณฑ์ และมีความชัดเจน ต่อหมู่คณะครูอาจารย์ ไม่มีสิ่งใดจะต้องปิดบัง ซ่อนเร้น หรืออำพราง แต่หากมีสิ่งใดเป็นเรื่องส่วนรวม ท่านก็จะปรารภส่วนรวม หากมีสิ่งใดเป็นเรื่องส่วนตัว ก็จะถือเป็นเรื่องภายใน ปรารภเฉพาะบุคคล

ท่านอาจารย์จะอธิบายให้ลูกศิษย์เข้าใจวิธีฝึกตนเองอย่างธรรมชาติ มากที่สุด ที่บอกว่าธรรมชาติก็เพราะครั้งหนึ่งท่านอาจารย์ฝึกข้าพเจ้าให้รู้จักความสะอาด ท่านบอกให้ล้างห้องน้ำ ขัดห้องส้วม ส่วนรวมแล้วบอกว่าเดี๋ยวจะเดินไปดู แล้วท่านก็หายไป ข้าพเจ้าทำงานเสร็จท่านเดินกลับมา เห็นห้องน้ำบางจุดไม่สะอาดจริง ท่านไม่พูดอะไรหากแต่ลงมือขัดทันทีด้วยตัวท่านเอง ไม่ยอมใช้ให้ข้าพเจ้าขัด และไม่ดุด่าว่ากล่าวแต่อย่างใด

ตรงจุดนี้ทำให้เราเองต้องระมัดระวังในการทำงานทุกอย่างมากขึ้น ต้องให้ละเอียดถี่ถ้วน งานบางอย่างหากไม่แน่ใจว่าเรียบร้อยดีหรือไม่ ข้าพเจ้าก็จะวิ่งไปขอให้คนอื่นมาดูว่า ยัง

มีข้อบกพร่องอะไรตรงไหน ก่อนที่พระอาจารย์มาตรวจ แปลว่า พวกเราทำงานกัน อยู่กันแบบพี่รักษาน้อง น้องปรึกษาพี่ ทำให้ทุกคนต้องโน้มตัวเข้าหากัน มีความอ่อนโยนต่อกัน มิใช่ต่างคนต่างอยู่ ปล่อยให้คนทำงานก็ทำหนักอยู่คนเดียว คนไม่ทำอะไรก็ไม่มีใครว่า คนที่กลัวความผิดก็หลบหลีกโดยไม่ยอมโน้มตัวลงมาทำอะไร อยู่แบบลอยตัว เหนือดีเหนือชั่ว เหนือถูกเหนือผิดและเหนือหน้าที่การงานที่ควรจะช่วยเหลือกัน

อุบายอันแยบคายนี้ ทำให้ข้าพเจ้ารักการทำงานแต่เล็ก เพราะรู้ว่าทำงานแล้วมีความสุข ทำงานแล้วมีความคิดทำงานแล้วหมู่คณะดูแลรักษา ถ้าถูกก็ชมเชยกัน ถ้าผิดก็ชี้แนะตักเตือนไม่ทอดทิ้งให้เผชิญถูกหรือผิดอย่างเดียวดาย มีจิตเบิกบาน หากปัญหามีเราพี่น้องก็รีบช่วยกันแก้ไขก่อนจะถึงพระอาจารย์ ถ้าไม่สามารถแก้ไขได้ จึงค่อยนำกราบเรียนปรึกษาท่าน

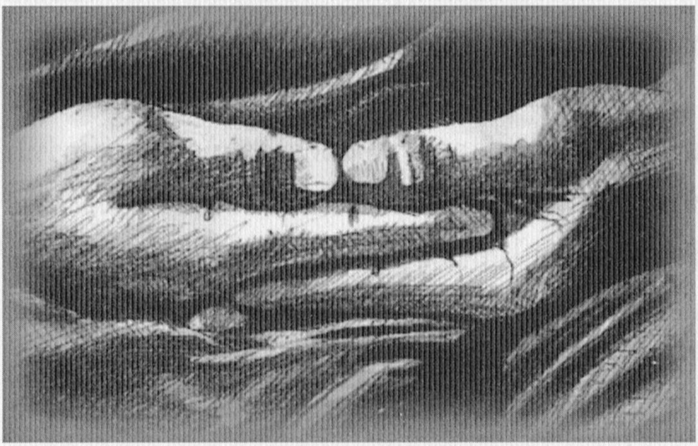

พวกเราเรียกท่านว่า "พ่อแม่ครูบาอาจารย์" เพราะท่านเป็นทั้งพ่อ แม่ และครูอาจารย์ ในตัวเสร็จ พวกเราจะเคารพรักยำเกรงท่านอย่างสนิทใจ ฝากกายถวายชีวิตจริงๆ

เพราะเชื่อว่าท่านคือผู้ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้คติชีวิต แนวคิด วิธีการทำงาน

ดังได้กล่าวแล้วว่า เรื่องความละเอียดถี่ถ้วน และอุบายในการสอนของท่านอาจารย์บุญยังนั้น เป็นที่เลื่องลือ เป็นที่ประทับใจของอุบาสก อุบาสิกาเป็นอย่างยิ่ง

ท่านจะเทศน์อบรมทั้งด้านจิตใจ และแนะนำระเบียบวินัยแก่ญาติโยมทุกวันสิ่งที่ท่านพระอาจารย์บุญยังไม่เคยเพิกเฉย ก็คือการดึงเยาวชนเข้าวัด เอาเยาวชนคนหนุ่มสาวมาใช้งานในวันมาพัฒนาหมู่บ้าน มาหัดทำงานกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน

ข้าพเจ้าสังเกตเห็นตลอดเวลา ไม่ว่าท่านจะไปจำพรรษาที่หมู่บ้านไหนวัดใด ท่านจะมุ่งไปที่คนหนุ่มคนสาว อบรมเขา

ให้รักถิ่นรักบ้านเกิด ให้รู้จักทำงานร่วมกัน ให้อยู่กันเป็นกลุ่มเป็นก้อนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

หนังสือที่ท่านใช้ในการอบรมก็คือ "บทสร้างนิสัย" ของเจ้าพระคุณสมเด็จ พระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธัมมธโร) วัดพระศรีมหาธาตุ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหนังสือดีที่สุดเล่มหนึ่งในการอบรมบ่มนิสัยของเยาวชน

แม่ของข้าพเจ้าเองเข้าวัดอุปัฏฐากพระอาจารย์มาตั้งแต่ยุคแรกของการตั้งวัด เหมือนกับคนแก่คนเฒ่าในรุ่นเดียวกันที่เอาใจใส่ปฏิบัติตามพระอาจารย์ด้วยความเคารพยำเกรง และศรัทธา แม่คงจะมองเห็นจุดนี้ว่า เป็นความหวังที่ฝากอนาคตของลูกชายไว้กับท่าน จึงได้ตัดสินใจนำข้าพเจ้ามาฝากเป็นศิษย์

ความที่แม่ได้เรียนรู้นิสัยครูอาจารย์มาว่าเคร่งครัด และละเอียดถี่ถ้วนมากนี่เอง ทำให้แม่ต้องคิดหนัก เมื่อตั้งใจว่านำข้าพเจ้ามาฝากเป็นศิษย์ ที่ต้องคิดหนักประการแรกก็เพราะข้าพเจ้าเด็กเกินไปที่จะมาอยู่ในบรรยากาศป่า เด็กเกินไปที่จะต้องจากบ้าน จากแม่ เด็กเกินไปที่จะต้องมาปรับตัวกับสังคมใหม่ที่ไม่มีแม่ยืนเคียงข้าง

อีกประการหนึ่ง แม่คงเกรงว่า เมื่อข้าพเจ้าทำไม่ได้อย่างที่ท่านแนะนำแล้ว ครูอาจารย์ก็จะไม่รัก เพื่อนๆ ก็จะไม่เมตตาอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความเบื่อหน่ายและจะทำให้เสียโอกาสดีๆ ในชีวิตไปได้ เพราะโอกาสดีๆ ที่มี

ครูอาจารย์ชั้นเยี่ยมมาอบรมสั่งสอน และเราได้เข้ามาสู่สำนักท่านนั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย

ความผิดพลาดเพียงครั้งเดียว อาจจะก่อความเสียหายให้แก่ชีวิตทั้งชีวิตได้

เช่นเดียวกัน การตัดสินใจถูกต้องเพียงครั้งเดียวก็อาจนำชีวิตของคนเราไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ความรุ่งเรือง จากชีวิตที่มืดบอดไปสู่แสงสว่างได้ไม่ยาก

แม่เองต้องคิดหนักในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าเชื่ออย่างนั้น และแม่คงจะคิดอยู่นานก่อนตัดสินใจ

ข้าพเจ้าเองก็ทราบอยู่บ้างในความคิดคำนึงของแม่ในข้อนี้ จึงมีความตั้งใจว่า จะไม่ทำให้แม่ผิดหวัง จะไม่ทำให้แม่เสียใจ จะไม่ยอมพ่ายแพ้ จะเป็นเด็กดีมีมานะความพากเพียรบากบั่น ข้าพเจ้าจะยอมรับการฝึกอบรมจากครูอาจารย์ทุกอย่างให้ได้

แม่ทราบดีว่า นิสัยของข้าพเจ้านั้น เป็นคนสอนง่ายหากสอนถูก เพราะข้าพเจ้ามีจิตใจอ่อนโยน รักเหตุรักผลเป็นทุนเดิม ข้าพเจ้าเป็นคนมีความกระตือรือร้น อยากเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ อยู่แล้ว

ข้อนี้ แม่สังเกตจากผลการเรียนของข้าพเจ้าตั้งแต่ประถม ๑-๔ ว่า ข้าพเจ้าเรียนได้เป็นที่หนึ่งมาตลอด ครูอาจารย์ในโรงเรียนเองก็ชมว่าข้าพเจ้าเรียนหนังสือได้ดีมีความเพียร ว่าจะเอาสิ่งใดแล้วก็มุมานะต่อสิ่งนั้น ในที่สุดแม่ก็ออกอุบาย

อุบายแรกที่แม่ทำก็คือ ต้องทำให้ลูกเป็นที่รักของอาจารย์ของเพื่อนๆ ในวัดก่อน เพราะเป็นธรรมดาของพ่อแม่ย่อมรู้อยู่แก่ใจว่า หากอยู่ไหนโดยไม่มีใครรักแล้ว ก็ยากจะเรียนรู้อะไรได้ การอยู่โดยอาจารย์ไม่ชอบ โอกาสที่จะได้รับการอบรมสั่งสอนก็จะไม่มี ยิ่งกว่านั้น ยังอาจถูกส่งกลับบ้านได้ง่ายๆ

ข้อนี้ เป็นเรื่องใหญ่สำหรับแม่ เพราะโดยปกติ แม่มักทำอะไรอ่อนโยน ไม่วินิจฉัยอะไรง่ายๆ การที่แม่ส่งข้าพเจ้าเข้าบวชแม่จะต้องคิดแล้วคิดอีกอย่างรอบคอบ อย่างน้อยก็ไม่ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกน้อยใจว่าถูกทอดทิ้ง

"ผ้าขี้ริ้ว" ได้เป็นของขวัญชิ้นสำคัญที่แม่มอบให้ข้าพเจ้าในวันมอบตัว

เช้าวันออกจากบ้าน แม่บอกว่า แม่ไม่มีสิ่งใดอื่นจะมอบให้นอกเสียจากผ้าขี้ริ้วผืนนี้ จริงๆ แล้วก็คือผ้าขาวม้านั่นเอง พร้อมกับกำชับอีกว่า **ขอให้ใช้เช็ดถูและเก็บรักษาไว้ให้ดี ถ้าผ้าขาดให้บอกแม่ แต่ถ้าทำหายต้องหาเอง**

ข้าพเจ้าเองรู้สึกมึนงงอยู่มากว่า ทำไมสิ่งดีๆ กว่านี้ แม่ไม่ยอมมอบให้ ทำไมแม่จึงมอบผ้าขี้ริ้วให้เรา เสื้อผ้าอาภรณ์เครื่องใช้อื่นๆ แม่กลับไม่ให้

คำสอนอีกข้อที่แม่บอกพร้อมกับผ้าขี้ริ้วก็คือ "ทำตนให้เหมือนผ้าขี้ริ้วนะลูกรัก"

สิ่งที่ข้าพเจ้ายังจำติดตาจนถึงทุกวันนี้ก็คือ เวลาแม่พาข้าพเจ้าออกจากบ้าน เป็นเวลาเช้า แม่ถือขัน ๕ พาเจ้าหนูน้อยวัย ๑๑ ขวบตัวผอม ตาโต นุ่งกางเกงขาสั้นชุดโรงเรียน เดินเท้าเปล่าไปฝากพระอาจารย์ มือซ้ายของแม่ถือตะกร้าหมาก มือขวาถือขันดอกไม้ ในตะกร้าหมากคือ ผ้าขี้ริ้วที่แม่ตั้งใจจะมอบให้ข้าพเจ้า

เมื่อกราบพระอาจารย์เสร็จแม่ก็แนะนำตัวว่าจะนำลูกมาฝากเป็นศิษย์วัด พร้อมกับถวายขัน ๕ แก่ท่าน เมื่อพระอาจารย์รับขัน ๕ แล้วก็ไม่ได้พูดอะไรมากนอกจากถามชื่อเสียง จากนั้นแม่ก็ลากลับ เพราะถือว่าข้าพเจ้าได้เป็นลูกของท่านไป

แล้ว ชีวิตใหม่ในสังคมใหม่ของข้าพเจ้าเริ่มแล้ว

ท่านอาจารย์ยังไม่พูดอะไรกับข้าพเจ้า เพราะเห็นว่าเป็นเด็กตัวเล็กๆ ธรรมดาคนหนึ่ง ท่านถือเป็นเรื่องธรรมดา เพราะใครๆ ก็นำลูกหลานมาฝากท่านให้อบรมทั้งนั้น เวลานั้นมีเด็กจากหมู่บ้านที่พ่อแม่นำฝาก ๔ – ๕ คนอยู่ก่อนแล้ว

ข้าพเจ้าอยากพูดว่า ความนิยมนับถือว่าท่านเป็นผู้ให้การอบรมลูกหลานเป็นที่ขึ้นชื่อเลื่องลือไปไกล ครอบครัวไหนมีลูกจึงมักจะนำไปฝากท่านอาจารย์ให้ท่านช่วยอบรม วัดกลายเป็นที่ฝึกอบรมคนหนุ่มสาว ทุกเย็น ท่านอาจารย์จะฝึกอบรมเองหลังทำวัตรเย็น คนหนุ่มสาวจะเข้าวัดกันมาก ซึ่งแตกต่างจากยุคปัจจุบัน ที่คนหนุ่มสาวไม่ได้อยู่ประจำบ้าน แต่เข้าป่าเมืองกรุงกันหมด โอกาสที่เขาได้รับการฝึกอบรมบ่มนิสัยจริงๆ จากครูอาจารย์จึงไม่มีเลย ชีวิตจิตใจของพวกเขา จึงออกจะเร่ร่อนเหมือนกับวิถีชีวิตจริงที่ต้องเผชิญสุขทุกข์ไปตามประสายากจะนึกหาคำสอนของใครมาเตือนสติได้ในยามคับขัน

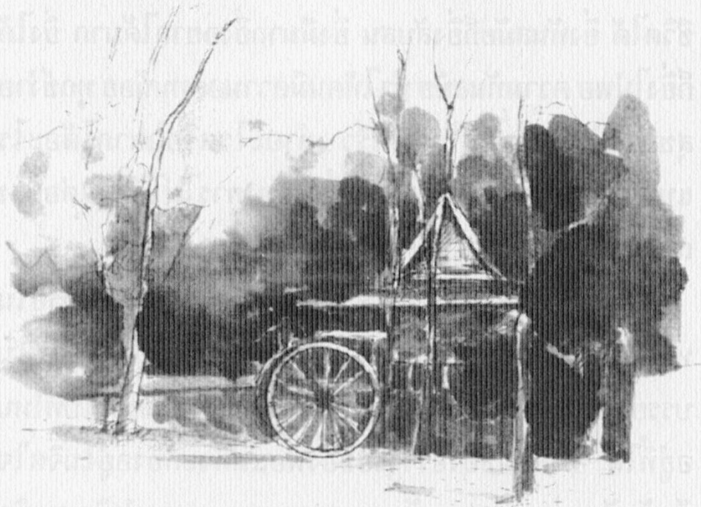
ช่างน่าสงสารกับวิวัฒนาการแห่งความทันสมัยของโลกที่ไม่อาจทำให้คนหาความสงบเงียบและเรียบง่ายของชีวิตได้ ยิ่งทันสมัยก็ยิ่งสับสน ยิ่งมีมากยิ่งอยากได้มาก ยิ่งได้ก็ยิ่งไม่พอ ความทันสมัย ทำให้คนมีความอดทนน้อย ทุกข์ง่ายสุขยากตัดสินใจอะไรรวดเร็ว ทำอะไรหรืออยากได้อะไรแบบใจเร็วด่วนได้ในที่สุดก็หาสิ่งที่ต้องการไม่ได้แม้แต่อย่างเดียว

ตรงกันข้ามกับเด็กๆ ที่ได้อยู่กับพ่อแม่ ครูอาจารย์ในหมู่บ้านในชนบท ได้รับการฝึกอบรมให้จริตนิสัยอยู่ตัว ในบรรยากาศของถิ่นก่อน แล้วจึงออกจากบ้าน ไม่ว่าเขาจะไปที่ไหนอยู่ที่ใด คำสอนของอาจารย์ของพ่อแม่ก็จะก้องอยู่ในจิตใจซึมซับฝังแน่นอยู่ในกมลสันดานตลอดเวลา หากจะทำผิด ละเมิดสิ่งใด ความละอายใจ ความเกรงกลัวต่อบาปกรรม จะตะโกนก้อง กำราบใจให้หยุดทำ หยุดคิด

คุณของการได้รับการฝึกอบรมสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ในเบื้องต้นของชีวิตจึงเป็นสิ่งที่มีค่าอย่างนี้ ซึ่งข้าพเจ้าถือว่าเป็นโชคดีของชีวิต ที่มีหลวงพ่อดีๆ อยู่ประจำบ้าน ให้ลูกหลานได้พึ่งพิง ชีวิตผ้าขี้ริ้วของข้าพเจ้าได้เริ่มต้นภายใต้ร่มเงาอันอบอุ่นของอาจารย์เป็นบรรยากาศชีวิตใหม่ ที่แตกต่างสิ้นเชิงกับคราวอยู่ในอ้อมกอดแม่

ก่อนแม่กลับ แม่ยื่นผ้าขี้ริ้วผืนนั้นให้ข้าพเจ้า พร้อมกับ

เอามือซ้ายลูบหัว มือขวาลูบหลัง แม่พูดกำชับหนักแน่นว่า ให้

ทำตัวเหมือนผ้าขี้ริ้ว น้ำตาของข้าพเจ้าอาบแก้ม รักแม่ก็รักไม่อยากจาก เคารพอาจารย์ก็เคารพไม่อยากหนี ทางสองแพร่งได้เกิดขึ้นในใจว่า จะอยู่วัดหรือจะตามแม่กลับไปที่บ้าน สุดท้ายแม่ก็อธิบายให้ฟังง่ายๆ จากปรัชญาของผ้าขี้ริ้วว่า

ชีวิตคนเรานั้น ถ้าไม่มีใครรักเสียแล้ว แม้จะเก่งกาจสามารถเพียงใด กล้าหาญชาญชัยเพียงไหน มีทรัพย์สินเงินทองมากเท่าไร มีวิชาความรู้ดีเลิศล้นสักเท่าใด ก็ไม่สามารถทำอะไรสำเร็จได้หากสำเร็จก็จะสำเร็จได้ด้วยความยากลำบาก

แม่บอกว่า *"ผ้าขี้ริ้วผืนนี้ จะทำให้ลูกของแม่เป็นที่รัก"*

ข้าพเจ้าทำหน้าสงสัยว่าทำไมหรือ ผ้าขี้ริ้วผืนเดียว จะทำให้ข้าพเจ้าเป็นที่รักของใครต่อใคร แม่จึงอธิบายว่า ให้เอาผ้าขี้ริ้วเป็นอาจารย์ให้ได้ เวลาเช้าตื่นขึ้น ให้ถือผ้าขี้ริ้วไปชุบน้ำบิดให้แห้ง ไปเช็ดถูกุฏิ พื้น ห้องน้ำ บานประตูหน้าต่าง ขั้นบันไดศาลาถูทุกอย่างที่สกปรก ถูให้เป็นนิสัย

แม่บอกว่า *สิ่งสำคัญของผ้าขี้ริ้วคือ ต้องไม่ให้สกปรก ผ้าขี้ริ้วของลูกจะต้องสะอาดสะอ้านงามตาอยู่เสมอ* ข้าพเจ้าเองก็คิดแย้งอยู่ในใจว่า ก็ของเช็ดถูสิ่งสกปรกทุกวันจะให้สะอาดเอี่ยมอ่องอยู่ได้อย่างไร แต่ก็ไม่ถาม ไม่พูด ยังคงนิ่งรับฟังคำสอนของแม่ กับน้ำตาอาบแก้ม

เห็นทีท่านจะเดาใจข้าพเจ้าออก จึงบอกว่า *เป็นไปไม่ได้นะลูกที่สิ่งสกปรกจะทำให้เกิดความสะอาดแก่สิ่งใด ๆ ได้*

ถ้าผ้าขี้ริ้วสกปรกเสียแล้ว ทุกอย่างก็จะไม่พบความสะอาด ที่พื้นสะอาดได้ก็เพราะผ้าขี้ริ้วยอมตัวสกปรกนั่นเอง

หากผ้าขี้ริ้วสกปรกเลอะเทอะเสียแล้ว ก็ไม่ต่างอะไรกับเรากำลังเอาความสกปรกไปแปดเปื้อนที่อื่นๆ ยิ่งขยันมาก ยิ่งทำความสะอาดมาก ก็ยิ่งจะสกปรกมากเป็นเงาตามตัว เพราะความสกปรกของพื้นเดิม ผสมกับความสกปรกจากผ้าขี้ริ้วนั่นเอง ฉะนั้น ผ้าขี้ริ้วจะต้องสะอาด แม้คนจะมอง และตั้งชื่อว่าเป็นผ้าขี้ริ้ว ผ้าสกปรก แต่ตัวผ้าขี้ริ้วย่อมรู้อยู่แก่ใจว่าตนเองสะอาดหมดจดหรือไม่

แม่บอกว่า สิ่งที่สะอาดเท่านั้นจึงจะชำระความสกปรกได้ ข้าพเจ้าจำไว้ติดใจ

สิ่งที่แม่กล่าวย้ำมากที่สุดก็คือ จะต้องซักผ้าขี้ริ้วให้สะอาด ตากแห้งแล้วพับเก็บ ผ้าขี้ริ้ว หายไม่ได้ ต้องรักษาเหมือนชีวิต ตื่นเช้าก็ให้ทำอย่างนี้เหมือนเดิม ไปไหนมาไหนให้มีผ้าขี้ริ้วติดมือเสมอ

ผ้าขี้ริ้วที่แม่ให้เป็นผ้าขาวม้าธรรมดา ที่ทำด้วยฝ้าย ลายสก๊อต แม่แบ่งให้ครึ่งผืน และบอกว่า หากขาดแม่ก็จะเอาท่อนที่เหลือมาให้ แต่ถ้าหายต้องหาเอง

คำสอนของแม่ข้อนี้สำคัญมาก **"ถ้าผ้าขาดให้บอก แต่ถ้าหายต้องหาเอง"** สำคัญต่อการสร้างชีวิต สร้างอนาคต

ถ้าหากข้าพเจ้าทำขาด นั่นก็แสดงว่า ข้าพเจ้าใช้งาน ข้าพเจ้าทำงาน ทำด้วยความขยันหมั่นเพียร กระทั่งผ้าขาด แม่ก็จะได้มอบผืนใหม่ให้เป็นรางวัลของการทำงาน เป็นความชื่นชม

แต่ผ้าหายก็แสดงว่า ข้าพเจ้าไม่สนใจในการทำงาน แม้แต่ผ้าขี้ริ้วผืนเดียวก็รักษาไม่ได้ แล้วจะไปศึกษาอบรมเรื่องละเอียด เรื่องสำคัญกว่านี้ได้อย่างไร

ยิ่งกว่านั้น หากผ้าหายครั้งแรก ข้าพเจ้าขอจากแม่ แม่ก็จะนำมาให้ และข้าพเจ้าก็จะเผลอเรอทิ้งไว้ตามอำเภอใจ ไม่สนใจ เพราะคิดว่าหายแล้วขอใหม่ก็ได้ ก็จะยิ่งทำให้ข้าพเจ้าได้ใจ เพราะมีคนเอาใจ

จิตใจที่จะรักษาไม่มี จิตใจที่จะมุมานะต่องานก็ไม่มี ยิ่งกว่านั้น ก็จะทำให้ข้าพเจ้ากลายเป็นคนทำอะไรเอาแต่ใจ หากไม่ได้ดั่งใจก็ไม่ทำ ความคิดแก้ตัวที่ว่า ไม่มีผ้าขี้ริ้ว จึงไม่ยอมทำความสะอาดก็จะเกิดขึ้น และจะเป็นชนวนแห่งการเพาะปลูกนิสัย ทรามๆ ขึ้นกับเด็กได้ง่ายๆ

ด้วยเหตุนี้ แม่จึงตัดไฟแต่ต้นลมว่า "ถ้าผ้าขาดให้บอก แต่ถ้าหายต้องหาเอง"

โดยธรรมชาติของมนุษย์ ถ้าได้อะไรมาจากคนอื่น หรือได้มาง่ายๆ มักมองไม่เห็นคุณค่า ยิ่งผ้าขี้ริ้ว โดยตัวมัน คนก็คิดว่าไร้ค่าอยู่แล้ว ยิ่งได้มาง่ายก็ยิ่งจะไร้ค่าเข้าไปอีก

แต่สิ่งใดก็ตาม ถ้าได้มายาก ได้มาด้วยความมุมานะบากบั่น แม้จะเป็นสิ่งไร้ค่า ก็จะกลับเป็นสิ่งมีคุณค่า มีความหมายขึ้นมาทันที

ต่อให้เป็นผ้าขี้ริ้วผืนหนึ่ง ก็จะเป็นผ้าที่มีความหมาย

เพราะความสำคัญไม่ได้อยู่ที่ผ้า แต่อยู่ที่ประโยชน์ใช้สอยของผ้า อยู่ที่คุณค่า ทางจิตใจ ของผู้มอบ ให้อยู่ที่ว่าปัญญาของคนมองว่าจะมองเป็นอย่างไร

ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึง มั่นใจว่า แม่เป็นคนละเอียดถี่ถ้วน เป็นคนฉลาดในการฝึกเด็กเป็นอย่างยิ่ง

แม่เป็นคนละเอียด ถี่ถ้วน ไม่ยอมให้เด็กทำอะไรตามอำเภอใจ แต่จะต้องเป็นไปตามความเหมาะสม คำพูดของแม่แต่ละประโยคจึงมีความหมายเสมอ

แม่กำลังสอนข้าพเจ้าไม่ให้เป็นคนสะเพร่า ไม่ให้คิดว่าไม่เป็นไร หายแม่ก็เอามาให้ใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กๆ ทั่วไปมักจะคิดอย่างนั้น หากพ่อแม่ไม่กำชับ

พ่อแม่บางคนก็อาจตามใจลูก ลูกอยากได้อะไรก็สรรหามาให้ หยิบยืมเงินทองมาให้ เสียเท่าไรไม่ว่า ขอให้ลูกมีหน้ามีตา มีกินตามใจก็พอ ในที่สุดลูกจึงขี่คอพ่อแม่ เป็นลูกบังเกิดเกล้าไปพ่อแม่กลายเป็นทาสของลูกที่ให้กำเนิดมา นำความทุกข์ทรมานใจมาให้ไม่สิ้นสุด

วันแรก

แม้นว่าชีวิตในวัดวันแรกของข้าพเจ้าจะเป็นชีวิตที่อ้างว้างว้าเหว่แต่เมื่อข้าพเจ้าถือปฏิบัติอย่างที่แม่บอกเอาไว้ คือเอาผ้าขี้ริ้วเป็นอาจารย์หางานจากผ้าขี้ริ้ว ให้ผ้าขี้ริ้วเดินนำหน้า

ปรากฏว่า ข้าพเจ้าไม่เคยว่างเว้นจากงาน ไม่เคยเหงา ไม่เคยนั่งนิ่งๆ ในขณะที่เด็กอื่นนั่งนิ่งไม่มีงานทำข้าพเจ้ากลับมีงานล้นมือ เพราะต้องทำความสะอาดกุฏิ ขัดหัวส้วม รื้อถังส้วม ขัดห้องน้ำ ซึ่งเป็นงานที่ข้าพเจ้าถนัดมาจนถึงปัจจุบันนี้

จากการที่ข้าพเจ้า เอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย และทำสถานที่สกปรกให้สะอาดได้ดีเป็นลำดับมา ข้าพเจ้าเริ่มมีคะแนนนำ ผ้าขี้ริ้วของข้าพเจ้าทำงานได้ผล

การกระทำของข้าพเจ้าอยู่ในสายตาของพระอาจารย์ของพี่ๆ สามเณรตลอดเวลา นิสัยอาสางาน อาสาคนอื่นทำงาน

ชอบคิดและเสนอความคิดต่อผู้ใหญ่ว่าทำอย่างนั้นดีไหม ทำอย่างนี้น่าจะดีนะ เป็นนิสัยประจำตัวของข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าทั้งต้องทำงานหนัก แบกงานหนักตลอดเวลา เพราะความคิดบางอย่างมีคนเห็นด้วยเขาก็ร่วมมือทำ เราก็เบาแรง แต่หากความคิดใดที่ยังไม่มีใครเห็นด้วย เสี่ยงเกินไป หรือไม่ก็ลำบาก คนก็จะปฏิเสธ หรือหลีกหนี นานๆ จะหาเพื่อนตายได้สักคน

ข้าพเจ้า ต้องอาสาทำคนเดียวไปก่อน บางทีก็ถูกหัวเราะเยาะ เพราะทำไม่สำเร็จ ทำไม่ได้ แต่ข้าพเจ้าไม่ย่อท้อ ความจริงถ้าได้ทำช่วยกันหลายคนมาแต่ต้นก็สำเร็จได้ง่าย แต่ก็มีไม่น้อยที่งานท้าทายต้องพ่ายแพ้ความมุมานะปีนป่าย ยอมจำนนง่ายต่อความเอาจริงของข้าพเจ้า

ความขยันมุมานะของข้าพเจ้าจึงเป็นที่ปรากฏต่อท่านอาจารย์ เพราะไม่เคยหลบหลีกงานใดๆ บางอย่างตั้งใจทำอยู่คนเดียวค่อนวัน แม้จะเหงื่อโทรมกายแต่ก็ไม่ ย่อท้อ ต้องเอาให้ได้ต้องเอาให้สำเร็จ กระทั่งข้าพเจ้าได้รับคำชมจากพระครูบาทั้งหลาย ตลอดเวลา

ต่อมา ข้าพเจ้าจึงได้รับเกียรติจากท่านอาจารย์ให้ทำงานสำคัญที่ละเอียดอ่อน ต้องให้ความระมัดระวังมากขึ้นนั่นคือ ดูแลรักษาบาตรของท่านอาจารย์ใหญ่

บางท่านอาจจะไม่เห็นความสำคัญว่าทำไมบาตรของ

ท่านอาจารย์บุญยัง จึงสำคัญมาก ข้อนี้ ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ว่าที่ สำคัญก็เพราะเป็นของ ละเอียดอ่อน เปราะ บาง กะเทาะง่าย การ ที่ใครได้รับอนุญาตให้ หยิบบาตรของท่านไป ล้าง อุ้มบาตรไปเก็บ ตั้งบาตร จัดแจงดูแล เรื่องบาตร จึงถือว่า ท่านไว้วางใจในระดับ หนึ่ง

เนื่องจากบาตรทำด้วยเหล็ก ต้องทำการอบด้วยไฟที่พระท่านเรียกว่าบม หรือบ่มบาตร เพื่อให้บาตรมีสะเก็ดงาม กันสนิมแต่ความงามของสะเก็ดบาตรนั้น เป็นความงามที่แฝงไว้ด้วยความเปราะบาง เป็นความงามที่ละเอียดอ่อน ถูกกระทบกระแทกเพียงเบาๆ ก็กะเทาะได้ เมื่อกะเทาะก็จะเป็นสนิม ทำให้บาตรทะลุได้

ข้าพเจ้าได้รับผิดชอบดูแลบาตร เวลานั้น ข้าพเจ้าไม่รู้ว่ามีความสำคัญอย่างไร ฟังแต่พระท่านเล่าท่านอธิบายให้ฟัง

ว่าต้องทำอย่างนั้น อย่าทำอย่างนี้ หากบาตรถูกกระทบ กะเทาะ ท่านบอกว่า เท่ากับหัวแตก ข้าพเจ้าจึงต้องระมัดระวังอย่างที่สุด ในที่สุดความสำเร็จนี้ก็เป็นของข้าพเจ้า คือได้สิทธิ์ ดูแลรักษาบาตรท่านอาจารย์

ต้องตื่นแต่เช้าตี ๔ ไปรับบาตรที่กุฏิท่านอาจารย์ แม้หน้าหนาวจะหนาวเหน็บก็ต้องตื่นให้ได้ ต้องรีบทานอาหารให้เสร็จก่อนใคร เพื่อรีบไปจัดแจงล้างบาตร ผึ่งบาตรของท่านให้เรียบร้อย พวกเราต้องแย่งกันทำกิจวัตร เช่นปัดกวาดเช็ดถูศาลา กุฏิ ใครทำกิจวัตรได้มาก คนนั้นได้บุญมาก ความคิดที่จะหลบหลีกข้อวัตรนั้นไม่มี ข้อวัตรคือหน้าที่ กิจวัตรที่สิ่งที่ต้องทำเพื่อขัดเกลาจริต นิสัยใจคอ การเพิกเฉยต่อหน้าที่ เป็นสิ่งน่าละอายใจ หน้าที่จะเป็นเครื่องคัดคน ใครขยันก็อยู่ได้ ใครขี้เกียจก็ต้องถอยออกไป ความที่ต้องตื่นตัวตลอดเวลานี่เอง ทำให้ศิษย์วัดป่าทุกคนมีความละเอียด เช่น พูดเบา เดินไม่ลากส้น เดินเร็วแต่เงียบ มีความคล่องตัวในการลุก การเดิน การรับใช้ หูไวตาไว ขันอาสา อ้าปากขอทำงานช่วย ไม่ต้องรอให้ใครขอร้อง

พวกเราต้องเรียนรู้นิสัยของท่านอาจารย์ ชนิดที่เพียงแต่ท่านมองตาก็รู้ว่าท่านต้องการอะไร ต้องฝึกตัวเองให้ได้ระดับนั้นถึงจะเรียกว่าฝึกได้ที่ พวกเราทุกคนพยายามแข่งขันกันรับใช้พระอาจารย์ ตกเย็น จะเร่งรีบสรงน้ำท่านอาจารย์ พระเล็ก เณรน้อยจะห้อมล้อมสรงน้ำอุ่นท่าน ขัดถูหลัง แข้งขาลำตัวให้

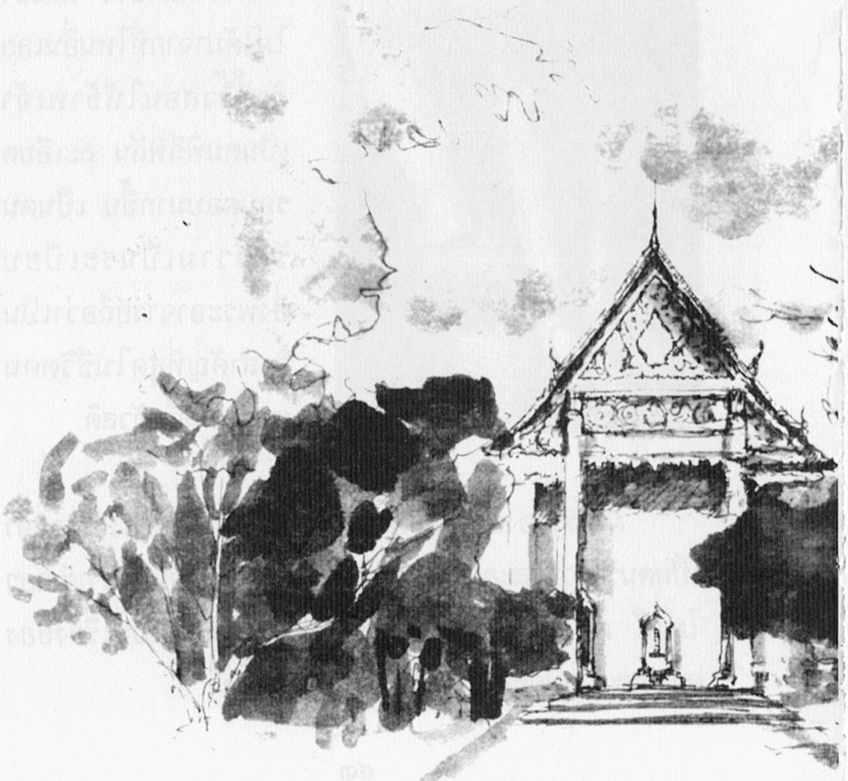
สะอาด ระหว่างนั้น ท่านก็จะพูดคุยเล่าเรื่องนั้น เรื่องนี้ให้ฟังเป็นเสมือนพ่อลูกพูดคุยกัน ใครทำอะไรผิดพลาดท่านก็จะตักเตือนแบบพ่อรักลูกนิสัยอ้ำอึ้งเกรงใจ ไม่กล้าพูด จะไม่มีในตัวพระอาจารย์เป็นอันขาด ผิดขณะนั้นก็พูดตักเตือนทันที ท่านจะไม่ปล่อยให้ข้ามคืน หรือปล่อยให้เก้อเขินในหมู่คณะ

ความละเอียดรอบคอบเหล่านี้ ข้าพเจ้าได้มาจากผ้าขี้ริ้ว นั่นเอง ไม่ได้มาจากที่ไหนอื่นเลย ผ้าขี้ริ้วสอนให้ข้าพเจ้าเป็นคนพิถีพิถัน ละเอียดรอบคอบมากขึ้น เป็นคนรักความเป็นระเบียบ ซึ่งพระอาจารย์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตคน เพราะมันคือตัวสติ

ผ้าขี้ริ้วของข้าพเจ้าทำงานได้ผลผ้าขี้ริ้วได้สอนให้ข้าพเจ้าเป็นคนรักความสะอาด เป็นคนเจ้าระเบียบ เป็นคนขยัน อยู่เฉยๆ ไม่ได้ ต้องคิดหาสิ่งนั้นสิ่งนี้ทำ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่องของความสะอาดที่อยู่อาศัย.

การที่ข้าพเจ้าถือเอาผ้าขี้ริ้วเป็นครูนี้ ได้มีผู้เอาอย่างกันมาตลอด ถึงขนาดท่านอาจารย์บอกให้เด็กๆ รุ่นเดียวกันเอาอย่างว่าต้องให้มีผ้าขี้ริ้วติดตัวเหมือนหมอนี้ คือข้าพเจ้า ข้าพเจ้าพูดถึงเรื่องนี้ด้วยความภูมิใจ มิใช่อวดตัว

ความภูมิใจของข้าพเจ้า เกิดขึ้นตลอดเวลาเมื่อรำลึกถึง "เสน่ห์ผ้าขี้ริ้ว" ซึ่งข้าพเจ้าถือว่าเป็นความแยบคาย ของแม่ที่ใช้อุบายสอนข้าพเจ้า และถือว่าเป็นมรดกชีวิตที่สำคัญที่ข้าพเจ้าไม่เคยลืม และจะพยายามถ่ายทอดความดีงามเหล่านี้ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังเดินตาม

เมื่อเวลาจะจากบ้านไปอยู่กับคนอื่น ยังมีหลายสิ่งหลายอย่างที่คนโบราณเราสอนลูกเช่น อยู่บ้านท่านอย่านิ่งดูดาย ปั้นวัวปั้นควายให้ลูกท่านเล่น นี่ก็หมายถึง ให้เอาใจใส่ช่วยคนอื่นดูแล ข้าพเจ้าเชื่อว่าสิ่งเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้ เป็นเสน่ห์ของชีวิต เป็นตัวสร้างชีวิต ที่คนส่วนใหญ่อาจมองไม่เห็น ผู้บริหารบางคน อยากให้ลูกน้องทำงานให้ แต่ไม่เคยมีน้ำใจสงเคราะห์เผื่อแผ่ งานก็เดินไม่ได้

ข้าพเจ้าเชื่อว่า การเพาะนิสัยระเบียบให้เด็ก ต้องเริ่มต้นจากสิ่งเล็กน้อย การจะให้เด็กรับรู้กฎเกณฑ์สำคัญใหญ่โตเลยทีเดียวนั้นย่อมไม่ต่างอะไรกับโคตัวเดียวลากเกวียนร้อยเล่ม เขาไม่อาจเข้าใจและจะรู้สึกอึดอัด ถือเป็นภาระหนัก มิใช่เรื่องสนุกสุดท้ายก็ไม่ละทิ้งไม่ใส่ใจ

ข้าพเจ้าได้เฝ้าสังเกตเยาวชนไทยมานานว่า เราหวังแต่จะให้เขามีวิชาดี สอบได้คะแนนดี แต่ว่าไม่ค่อยเอาใจใส่ด้านจิตใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความงดงามของความรู้สึกที่มีต่อส่วนรวม

ด้วยเหตุนี้ คนที่ได้ทุนการศึกษาจึงมีเฉพาะคนเรียนเก่งเรียนดี เพราะมีเวลาเรียน มีเวลาทุ่มเทกับการเรียนแต่เพียงอย่างเดียว แต่สิ่งอื่นๆ ยกให้เป็นภาระของคนอื่นไปเสียหมด

ข้าพเจ้าเอง ยังมีความเห็นขัดแย้งกับวิธีการคัดเลือกการให้ทุนเด็กเรียนดีแต่ยากจน หรือว่า ทุนก็มักให้กับคนเรียนเก่งผ่านข้อสอบการแข่งขันมาได้ คนไม่เก่งจึงหมดสิทธิ์ ความจริงน่าจะมีทุนสำหรับคนเรียนไม่เก่งมาก แต่ตั้งใจดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วย สังคมควรให้โอกาสกับคนที่ขาดโอกาสด้วย ขณะที่ให้โอกาสกับคนมีโอกาสอยู่แล้ว เพื่อให้เกิดความสมดุลของการอยู่รวมกัน

อันที่จริงแล้ว สังคมในวงกว้างก็ได้พึ่งพาอาศัยคนประเภทหลังนี้ไม่น้อย เพราะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของจิตใจ

ความเสียสละความเอาใจใส่ต่อภาระส่วนรวม เป็นเสน่ห์สำคัญของชีวิต เป็นรากฐานวัฒนธรรมของสังคม

มนุษย์เรา ถ้าชีวิตปราศจากเสน่ห์เสียแล้ว ก็หมดความหมาย เหมือนหญิงงามหากไร้เสน่ห์ ก็จะงามได้เพียงชั่วคราว เขาจะงามเพราะการตกแต่ง งามเพียงแต่ให้คนอื่นมองไม่ใช่งามจับใจ งามประทับในเวลาคบหาพูดคุยด้วย

ความงามของเรือนร่างนั้น เป็นความงามระยะสั้น แต่ถ้าเขามีเสน่ห์ทางกิริยา วาจา และจิตใจด้วย เขาจะงามประทับใจคนไปตลอดกาล

เรื่องเสน่ห์ของชีวิตนี้ ข้าพเจ้าอยากเสนอคุณพ่อ คุณแม่

ทั้งหลายว่า ขอให้ถือว่าผ้าขี้ริ้วเป็นอาจารย์ ขอให้ถือผ้าขี้ริ้วเป็นตัวฝึกหัด เด็กคนไหนก็ตาม ถ้าบ้านสะอาด ที่นอนสะอาด รู้ว่าผ้าชนิดไหนเป็นผ้าขี้ริ้ว ผ้าชนิดไหนเป็นผ้าใช้สอย เด็กจะไม่เป็นคนมักง่าย

ผู้คนเวลานี้มักง่าย เมื่อทำสกปรกมักจะหยิบฉวยอะไรตามสะดวก บางทีต้องเสียผ้าดีๆ ไปโดยใช่เหตุ ที่สำคัญคือผ้าขี้ริ้วไม่เคยถูกซัก แม่บ้านคนใดก็ตามไม่มีผ้าขี้ริ้วติดบ้าน ความมีเสน่ห์ก็จะหายไป เขาจะเป็นแม่บ้านที่จืดสนิท

ยิ่งไปกว่านั้น เขาจะไม่มีโอกาสสั่งสอนอบรมลูกหลานให้มีเสน่ห์ได้เลย เมื่ออบรมไม่ได้ ก็ต้องปล่อยไปตามใจ ในที่สุดก็เสียคน หรือนอนทุกข์ใจตลอดเวลา

ข้าพเจ้าจึงอยากให้ทั้งบ้านและโรงเรียน ลองหันมาพิจารณาดูว่า จะเป็นไปได้หรือไม่ ที่จะให้เด็กทุกคน ข้าพเจ้าขอย้ำว่าเด็กทุกคน ให้เขามีผ้าขี้ริ้วของตัวเอง ที่บ้านก็ให้มี ที่โรงเรียนก็ให้นำไป สอนให้เด็กรักษาผ้าขี้ริ้วให้สะอาด เพราะถ้าผ้าขี้ริ้วไม่สะอาดเสียแล้ว อย่างอื่นก็จะสกปรกหมด บ้านก็สกปรก บริเวณบ้านก็จะสกปรก

เป็นไปได้ไหมในโรงเรียน ที่จะมีโครงการพื้นฐานง่ายๆ ว่า "เสน่ห์ผ้าขี้ริ้ว" พร้อมกับสอนให้เด็กได้เรียนรู้ปรัชญาของผ้าขี้ริ้ว แต่ละขั้นตอน จากเด็กเล็กไปถึงเด็กโต

หากทำกันเช่นนี้ได้ สิ่งที่ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า สังคมจะได้

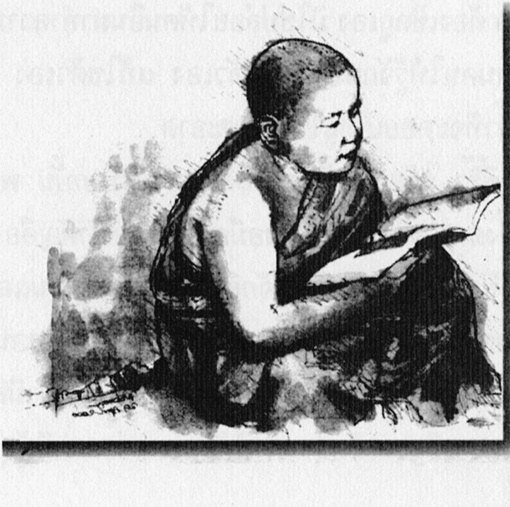
รับก็คือ

๑. เด็กจะรู้จักเก็บ รู้จักกิน รู้จักทิ้งขยะ เพราะเขารู้ว่าอย่างไรเสียพวกเขาต้องทำความสะอาด

๒. เมื่อรู้จักทิ้ง ก็จะทำให้เป็นคนมีระเบียบ มีกฎเกกณฑ์ไม่ทำอะไรตามใจชอบ

๓. เมื่อเป็นคนมีระเบียบแล้ว ก็จะทำให้ขั้นตอนของชีวิตในแต่ละวัน ไม่สูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ เวลาจะมีค่า เป้าหมายของชีวิตจะชัดเจน โอกาสที่จะเดินออกนอกกรอบก็มีน้อย

๔. เมื่อคนรู้จักว่าอะไรคือในกรอบ อะไรคือนอกกรอบแล้วเขาจะเข้าใจคำว่า สิทธิ และหน้าที่ ทั้งของตนเองและผู้อื่นได้ง่าย

๕. เมื่อเขาเริ่มต้นเรียนรู้เรื่องสิทธิ และหน้าที่ตั้งแต่ขั้นพื้นฐานอย่างนี้แล้ว เขาก็เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพ ไม่ใช่เยาวชนที่โตขึ้นมาทำลายสังคมของตนเอง

สิ่งสำคัญที่สุดที่เราจะได้ก็คือ ผลของคำว่าประชาธิปไตยที่มีธรรมาธิปไตยแทรกอยู่ด้วยตลอดเวลา เพราะเมื่อจิตสำนึกของคนมี คนได้รับการฝึกมาถูกทางตั้งแต่เยาว์วัยแล้ว เขาก็จะพูดกันคุยกันด้วยเหตุด้วยผลเมื่อโตขึ้น

จะเห็นได้ว่า สิ่งสำคัญเหล่านี้เป็นกลิ่นอายเสน่ห์ของผ้าขี้ริ้วผืนน้อยๆ มิใช่สิ่งอื่นไกลเลย เพราะผ้าขี้ริ้วได้ปลูกจิตสำนึกที่ละเอียดอ่อนแก่เขา ผ้าขี้ริ้ว ได้สอนคนให้เป็นมนุษย์ *ผ้าขี้ริ้วได้สอนให้เขารู้ว่า* เขาต้องรับผิดชอบสิ่งที่เขาทำลงไป *มิใช่โยนความผิดไปให้คนอื่น ส่วนตนยินดีรับแต่ชอบ* เช่นเมื่อทำสกปรก ต้องเช็ดถูเอง มิใช่ปล่อยให้คนอื่นมาทำความสะอาด ผ้าขี้ริ้วสอนคนให้รู้จักมองผิดในตัวเอง แก้ไขตัวเอง คือยอมเป็นผ้าขี้ริ้วที่จะคอยเช็ดถูให้ที่อื่นสะอาด

ผ้าขี้ริ้ว ได้สอนให้เขาเป็นคนมุมานะบากบั่น พากเพียรอดทน พึ่งตนเอง ไม่เป็นคนงอมืองอเท้า ที่สำคัญคือ ผ้าขี้ริ้วได้สอนให้เขาไม่ดูถูกคนอื่น รู้จักสิทธิหน้าที่ ของตนและคนอื่นเช่นรู้จักหยุดรถเมื่อมีคนจะข้ามทางม้าลาย ผ้าขี้ริ้วสอน ไม่ให้เขาลำพองคะนองใจว่า เราทำอะไรก็ได้ เพราะเรามีสิทธิมากกว่าคนอื่น เรามีฐานะดีกว่า เรามีเงินมากกว่า เรามีผู้อุปถัมภ์ที่

ดีกว่า เรามีนายดีกว่าถึงผิดก็จะไม่ถูกจับ หรือรู้สึกว่าเรามีทรัพย์สมบัติมากกว่า เรามีฐานะทางสังคมดีกว่าคนอื่นๆ แล้วก็ทำอะไรอย่างที่อยากจะทำ โดยมองไม่เห็นความสำคัญของคนอื่นตัวเล็กๆ

ผ้าขี้ริ้วจะทำให้เขาลดทิฐิมานะลงไป ให้คนคบกันที่ความเป็นคน คบกันที่ใจ เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และโน้มเข้าหากัน

คนเราถ้าไม่รักสะอาด ไม่รักระเบียบกฎเกณฑ์เสียแล้วก็ยากจะฝึกอบรมให้เป็นคนมีเหตุมีผล มีความเคารพยำเกรงต่อบาปทุจริตได้

แต่ถ้ามีนิสัยรักสะอาด มีผ้าขี้ริ้วติดตัวแล้ว ใจจะบอกเองว่าอย่าทำอย่างนั้น ความรับผิดชอบจะเกิดในใจทันที แม้นไม่มีใครดูใครเห็น เขาก็จะระมัดระวังไม่ก่อความสกปรกขึ้นมา

เวลานี้คนทิ้งขยะตามใจชอบ บ้านเรือน โรงเรียนจึงสกปรกเป็นปัญหาหนักอกของคุณพ่อคุณแม่ เป็นเรื่องปวดหัวของครูอาจารย์ผู้บริหาร

ในที่สุดเราจะอยู่กลางกองขยะ เพราะชอบโยนอะไรออกนอกบ้าน ทั้งถุงพลาสติก เศษอาหาร โยนออกนอกบ้าน เป็นกองขยะทุกมุมบ้าน สะอาดเพียงเฉพาะที่นั่งที่นอนเท่านั้น

ในโรงเรียนหรือในวัดบางแห่ง ข้าพเจ้าก็เห็นความสกปรกรอบๆ ที่อยู่อาศัย ทั้งขวด เครื่องดื่ม ถุงพลาสติก กล่องนม

เศษผ้า เศษหนังสือพิมพ์ ถุงกระดาษ เศษอาหารเกลื่อนกลาด เพราะคนมักง่าย กินแล้วโยน ทำให้ขยะรายล้อมเจ้าของบ้าน แต่ถ้าหากมีนิสัยรักผ้าขี้ริ้วแต่ต้นแต่เด็กแล้ว ปัญหาเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นเลย เพราะความพิถีพิถันตรงนี้จะเกิดขึ้นเอง ผ้าขี้ริ้วจะสอนใจเอง สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องวัดความเอาใจใส่ดูแลของครู นักเรียนพระสงฆ์ สามเณรภายในวัดได้เป็นอย่างดี

ขอกล่าวว่าธรรมะที่ได้จากผ้าขี้ริ้วมิใช่ธรรมชั้นต่ำแต่อย่างใด หากแต่เป็นธรรมชั้นสูง นั่นคือ เทวธรรม ได้แก่ หิริ ความละอายแก่ใจ โอตตัปปะ ความเกรงกลัว

ธรรมะที่ได้จากผ้าขี้ริ้ว เป็นธรรมะพื้นฐานของสังคม ของการปกครอง ของการอยู่ร่วมกัน เพราะเป็น การปูพื้นฐานเรื่อง "จิตสำนึกดี" ลงในจิตใจของตัวเองก่อนคนอื่นนั่นเอง แปลว่า ก่อนที่จะให้คนอื่นดีนั้นเราต้องสำรวจตัวเองให้แน่ใจว่า เรามีอะไรที่ดีอยู่บ้างแล้ว เหมือนกับผ้าขี้ริ้วก่อนจะไปทำที่อื่นให้สะอาด ก็ต้องดูก่อนว่า ผ้าขี้ริ้ว

นั้นสะอาดพอแล้ว มิใช่เอาผ้าสกปรกไปทำความสะอาด นั่นจะยิ่งสกปรกมากขึ้น

นั่นแปลว่า หากเราเห็นความสกปรก เราต้องถามตนเองให้ได้ว่าใครทำให้สกปรก ก็พวกเราเองนี่แหละทำให้สกปรก แล้วความสะอาดหละ ก็พวกเรานี่แหละทำให้สะอาด เมื่อทำให้สกปรกได้ก็ต้องทำให้สะอาดได้

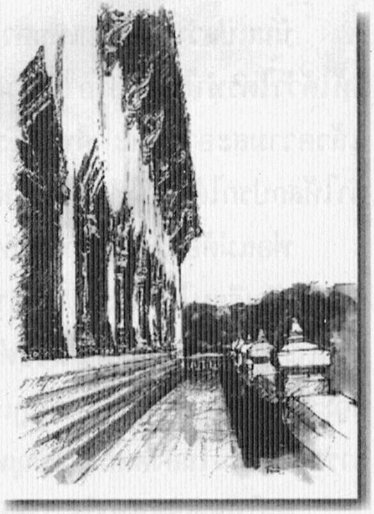
พ่อแม่ต้องเข้มงวดกับลูกหลาน ครูอาจารย์ต้องเข้มงวดกับเด็กนักเรียนในเรื่องนี้ เจ้าอาวาสต้องเข้มแข็งกับพระสงฆ์สามเณร และศิษย์วัด มิใช่ต่างคนต่างอยู่แบบธุระไม่ใช่ มิฉะนั้นจะสอนเรื่องระเบียบกฎเกณฑ์ใดๆ ไม่ได้เลย สุดท้ายการอยู่ร่วมกันในสังคมก็จะมีปัญหา

ต่อให้สอนดีเพียงไร เรียนเก่งแค่ไหน แต่ถ้าเด็กยังไม่รักความสะอาด ยินดีทำสกปรก เพื่อรอให้คนอื่นมาทำสะอาด ยังขาดระเบียบกฎเกณฑ์แม้เพียงเล็กน้อย ก็ถือว่ายังใช้ไม่ได้

ความสะอาด จึงเป็นที่มาของระเบียบ ระเบียบทำให้คนเคารพเหตุผล และกฎเกณฑ์หลักของการอยู่ร่วมกันในสังคม

ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงถือว่า แม่ได้ให้สิ่งที่สำคัญยิ่งใหญ่แก่ข้าพเจ้า ตั้งแต่ย่างก้าวออกจากบ้านไป นั่นคือ ให้ข้าพเจ้ารู้จักเสน่ห์ของผ้าขี้ริ้ว ซึ่งหลายคนอาจถือว่า ผ้าขี้ริ้วเป็นสิ่งที่ไร้ค่าที่สุด สกปรกที่สุด แต่แม่ของข้าพเจ้ากลับคิดตรงข้าม คิดว่าผ้าขี้ริ้วเป็นสิ่งที่มีค่าที่สุด สะอาดที่สุด และเป็นผ้าผืน

เดียวที่มีคนใช้บริการมากที่สุด

แม่บอกข้าพเจ้าว่า ชีวิตของคนจะมีค่าเมื่อมีเสน่ห์ ชีวิตจะมีความหมายเมื่อคนใช้บริการเรา เช่น บริการความคิด บริการกิจกรรมต่างๆ ที่เรานำเสนอต่อสังคม เหมือนกับห้างร้าน หรือสินค้าจะมีค่าก็ต่อเมื่อคนใช้บริการคือซื้อไปใช้มากๆ นั่นเอง

ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงถือว่า ผ้าขี้ริ้วให้บทเรียนในการอาสาคน อาสางาน ยินดีให้บริการกับคนทุกระดับชั้น ผ้าขี้ริ้วสอนให้ข้าพเจ้าเป็นคนยอมรับใช้ ยอมเหนื่อย ยอมอยู่เบื้องหลังเพื่อทำงานให้คนอื่น ซึ่งเป็นนิสัยติดตัวข้าพเจ้ามาจนถึงบัดนี้

ข้าพเจ้ามีความสุขที่สุดที่ได้ทำงานอยู่ข้างหลังข้าพเจ้าภูมิใจที่ไม่ยอมให้ข้าพเจ้าปรากฏตัว ความสุขลึก ๆ เช่นนี้ เป็นความสุขที่ละเอียดอ่อนเป็นสุขที่ตรงกับจริตนิสัยของข้าพเจ้า

แต่คราใดที่ข้าพเจ้าต้องปรากฏตัว ข้าพเจ้ากลับเป็น

ทุกข์ เพราะไม่เคยชินกับการเป็นผู้รับ ผู้ปรากฏ คงจะเป็นเพราะอิทธิพลของผ้าขี้ริ้วนี่เอง

ข้าพเจ้าเป็นหนี้ชีวิตแม่ไม่มีที่สิ้นสุด เป็นหนี้สองชั้น หนี้เพราะท่านให้กำเนิด และหนี้เพราะท่านได้ให้ปรัชญาสำคัญของชีวิต

ชีวิตของแม่แยบคายตลอดเวลา จะโดยรู้ตัวหรือโดยธรรมชาติก็ตามที แต่แม่ได้ทำสิ่งที่คนถือว่าต่ำต้อยไร้ค่าที่สุดให้เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและความหมายมากที่สุดต่อชีวิตของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าโตเพราะผ้าขี้ริ้ว มินิสัยมุมานะขยันหมั่นเพียรก็เพราะผ้าขี้ริ้ว

นอกจากจะให้กำเนิดแก่ข้าพเจ้าแล้ว แม่ยังสอนให้ข้าพเจ้าได้รู้จักความเรียบง่ายของชีวิต แม่สอนให้เรียนรู้จากธรรมชาติจากสิ่งที่ใครอื่นเขามองข้าม แม่กลับนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

แม่ได้ทำประโยชน์ยิ่งใหญ่ให้แก่ข้าพเจ้า แม้จะไม่ได้ตามไปอบรมสั่งสอนข้าพเจ้าทุกหนทุกแห่งก็ตาม แต่สิ่งที่ข้าพเจ้าจำติดใจก็คืออยู่ที่ไหนอย่าทิ้งผ้าขี้ริ้วให้เอาผ้าขี้ริ้วเป็นครูให้ทำชีวิตเหมือนผ้าขี้ริ้ว พระคุณของแม่จารึกอยู่ในดวงใจของข้าพเจ้าเสมอ

ข้าพเจ้าขอบูชาแตกต่างไปจากครั้งก่อนที่เคยบูชา ตามสติปัญญาอันน้อยนิดของข้าพเจ้า

ณ วันนี้ ข้าพเจ้าขอประมวลปรัชญาผ้าขี้ริ้วเอาไว้ เพื่อบูชาพระคุณของแม่ แทนอามิสอื่นใดที่ข้าพเจ้าเคยให้มา เพียงจะบอกว่า *ผ้าขี้ริ้วก็สร้างชีวิตตกหล่นให้มีความหมายขึ้นมาได้*

เสน่ห์ผ้าขี้ริ้ว
เสน่ห์ ๙ ประการ

๑. ยอมสกปรกเพื่อให้สิ่งอื่นสะอาด เสน่ห์ของคนอยู่ที่ยอมลำบากเพื่อให้ผู้อื่นเป็นสุข เช่น พ่อแม่ยอมเหนื่อย เพื่อให้ลูกหลานสุขสบาย

๒. ดูดซับความสกปรกได้ แต่ก็สลัดความสกปรกออกจากตัวได้ตลอดเวลา เสน่ห์ของคนอยู่ที่รู้ตัวเองว่าสกปรก ถึงเวลาต้องชำระล้างแล้ว มิใช่อมความสกปรกไว้แล้ว แกล้งบอกว่าตนเองสะอาด

๓. เป็นผ้าที่สะอาดที่สุด ในขณะที่คนมองว่าสกปรกที่สุด เหมือนคนที่หมั่นฝึกหัดขัดเกลาตนเอง รู้จักถ่อมตนและอ่อนโยน ไม่โอหังอวดดีให้เป็นที่รังเกียจ หมั่นไส้ของคนอื่น เขาก็จะเป็นคนมีคุณค่า ไม่ว่าจะมาจากสกุลใด การศึกษามากหรือน้อยก็ตาม ทำตัวให้เป็นผู้ใฝ่รู้ แต่ไม่อวดรู้ เป็นเหมือนผ้าขี้ริ้วห่อทองให้ได้

๔. แม้นว่าเป็นผ้าไม่มีราคา แต่ก็มีคุณค่ายิ่งใหญ่ได้เหมือนคนที่พยายามทำตนให้มีคุณค่าด้วยการทำงาน ทำตนให้เป็นประโยชน์ให้มีค่า ไม่งอมืองอเท้า น้อยเนื้อต่ำใจในโชควาสนา ชะตาชีวิต

๕. ไม่เกี่ยงงอนว่าจะถูกใช้เช็ดถูอะไร เหมือนคนที่ยอมตัวอาสาทำงานที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ปริปากบ่นรู้จักอาสาคน อาสางาน ไม่ว่าจะเป็นงานใดๆ ก็ตาม ตั้งใจทำงานโดยไม่เกี่ยงงาน รู้จักเสนอตัวทำงาน มิใช่รอคอยแต่คำร้องขอ

๖. ถูกใช้งานในที่สกปรกที่สุด เหมือนคนที่ยอมทำในสิ่งที่คนทั้งหลายรังเกียจ ที่เขาเห็นว่าไร้ค่า เป็นงานชั้นต่ำ แต่ก็ตั้งใจทำให้เป็นของมีค่าขึ้นมาได้ หรือยินดีในการบริการ เหมือนคนที่เอิบอิ่มเมื่อชีวิตได้บริการรับใช้คนอื่น รับใช้สังคม ดีใจ เมื่อคนยินดีมาใช้บริการความรู้ความสามารถของตน และยินดีที่จะเสนอตัวเข้าไปบริการมากกว่าที่จะคิดเข้าไปบริหาร แปลว่า ทำตัวให้เหมือนผ้าขี้ริ้วนั่นเอง

๗. พอใจที่ได้อยู่เบื้องหลังความสะอาด เหมือนคนต้องพอใจที่ได้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของคนอื่น ต้องมีความพอใจที่จะทำงานปิดทองหลังพระ มีความสุข และภูมิใจที่ได้มอบความสำเร็จให้คนอื่น มีมากที่ผู้น้อยบางคนทำงานแล้ว ทำให้ผู้ใหญ่เล็กลงขณะที่ตัวเองโตขึ้น

๘. ทนทานต่อการขัดถูและซักล้าง ไม่เปราะบาง เหมือน

คนที่มีความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคปัญหา แม้จะเหน็ดเหนื่อยเพียงใดก็อดทนได้เพื่อให้สำเร็จประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น มีจิตใจหนักแน่นไม่เปราะบาง

๙. แม้นจะถูกมองว่าเป็นผ้าขี้ริ้วแต่ก็ไม่ทำตัวให้ขี้เหร่ เหมือนคนที่รู้ตัวเองว่า มีคนกำลังปรามาสสบประมาท จะต้องตั้งใจเอาชนะอุปสรรคตรงนั้นให้ได้ ไม่พ่ายแพ้ตามคำปรามาสของคนอื่น รู้ตัวตลอดเวลาว่ากำลังทำอะไร และให้มีกำลังใจในสิ่งนั้น ที่สำคัญคือมองหาความสำคัญ จากสิ่งที่คนมองไม่เห็นว่าสำคัญอย่างไรให้ได้ คือสามารถมองเห็นคุณค่าจากสิ่งที่คนทั้งหลายมองว่าไร้ค่า

นี่คือเสน่ห์ผ้าขี้ริ้วที่ข้าพเจ้าพยายามแปลความหมาย จากชีวิตที่ผ่านมา ซึ่งข้าพเจ้าถือว่า เป็นของขวัญชิ้นงามที่สุดในชีวิตที่ได้จากแม่

ชีวิตแม่ที่ผ่านมา จึงมิใช่เพียงกาลเวลาที่ผ่านไป มิใช่วัยที่ทำให้แม่เป็นเพียงหญิงชราคนหนึ่ง แต่กาลเวลาในชีวิตแม่ได้สร้างแบบอย่างอันดีงามให้แก่ลูกหลานยากจะพรรณนาได้แม้จะเป็นเพียงกลุ่มคนเล็กๆ ในหมู่บ้านหรือบ้านใกล้เรือนเคียงไม่ใหญ่โตมากนัก แต่ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า "ผ้าขี้ริ้ว" ผืนนี้จะเป็นเนติแบบอย่างต่ออนุชนรุ่นหลังไปอีกนาน

ข้าพเจ้าขอสดุดีชีวิตแม่ ชีวิตที่ไม่ต่างจากผ้าขี้ริ้ว ชีวิตที่ให้แต่ความสะอาดหมดจด ให้แต่ความอบอุ่นและอ่อนโยน ทั้ง

ร่างกายและจิตใจ จิตใจของแม่ยิ่งใหญ่และมีเสน่ห์ต่อลูกหลานตลอดเวลา จิตใจของแม่อบอุ่นเยือกเย็นเป็นมิตร แม่เป็นผู้รับใช้ แม่เป็นที่รองรับ ดวงใจอันงดงามของแม่เป็นทะเลหลวงแห่งเมตตาพรหมวิหาร

ชีวิตของแม่รับใช้ใครต่อใครมามาก รับใช้มานาน รับทั้งสุขและทุกข์ ไม่ต่างกับผ้าขี้ริ้ว ที่ยอมให้ใครใช้สอยเช็ดถูโดยไม่ปริปากบ่น เมื่อเขาทำสกปรก เขาก็นึกถึงผ้าขี้ริ้ว เมื่อลูกหลานเป็นทุกข์ก็นึกถึงแม่

ผ้าขี้ริ้วมีเสน่ห์เพราะยอมสัมผัสกับสิ่งสกปรก ชีวิตของคนก็เช่นกัน ถ้ายอมทุกข์ยากลำบากยอมสัมผัสกับสิ่งที่คนรังเกียจได้ ก็จะมีเสน่ห์ และมีความหมาย

จึงขอให้ทุกคน สร้างเสน่ห์กับชีวิต *อย่างที่ผ้าขี้ริ้วสร้างเสน่ห์ให้กับตัวเอง*

ท่านได้อะไรจากการอ่านหนังสือเล่มนี้?

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

◉ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๔ พรรษา ในพ.ศ. ๒๕๕๔
◉ เทิดพระเกียรติสมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ๙๖ พรรษา ในพ.ศ. ๒๕๕๒

ขอเชิญร่วมเป็น "ผู้ก่อตั้ง"

วิทยาลัยศาสนทายาท และก่อสร้างอาคารเรียน - ที่พักพระภิกษุสามเณร
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ณ อ.ด่านซ้าย จ.เลย

ในพระสังฆราชูปถัมภ์

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

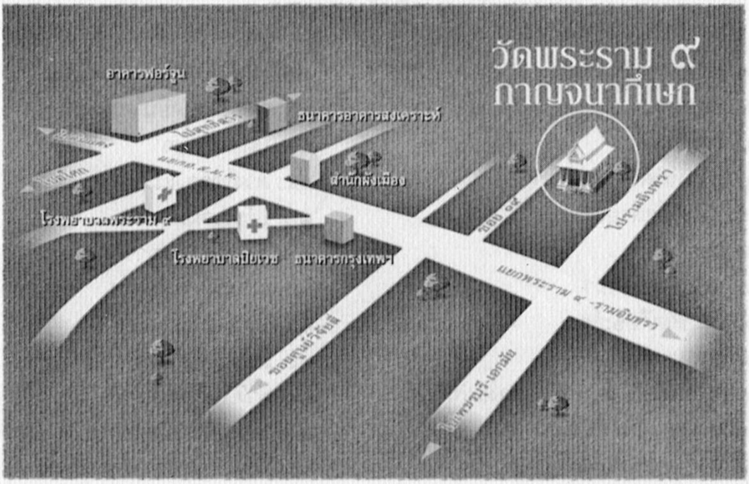
ดำเนินการโดย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

และ กองทุนปลูกรากแก้วศาสนทายาท วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก

กรุงเทพมหานคร

แผนที่เดินทางไปวัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก

"ปลูกรากแก้วให้ชีวิต ปลูกความคิดให้สังคม"

ขอเชิญท่านสาธุชนร่วมทำวัตรเย็น

เจริญสมาธิภาวนา พักใจให้อบอุ่นเบาสบายได้ทุกวัน

เวลา ๑๗.๐๐-๑๘.๒๙ น.

รถโดยสารประจำทางสาย ๑๓๗, ๑๖๘, ปอ.๑๘, ปอ.๑๗๑

วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก

๙๙๙ ซอย ๑๙ ถนนพระราม ๙ เขตห้วยขวาง

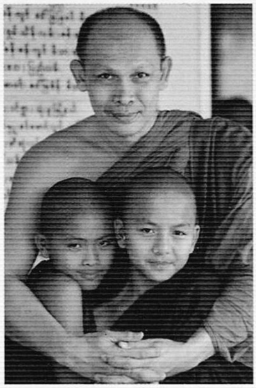
กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐

โทร. ๐-๒๓๑๘-๕๙๒๖-๗ โทรสาร ๐-๒๓๑๙-๑๑๒๓

หนังสือดีที่วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก
โดย "ปิยโสภณ"

๑. อภัยทาน-รักบริสุทธิ์
๒. อภัยทาน
๓. รักบริสุทธิ์
๔. สร้างชีวิต
๕. พุทธวิธีคลายเครียด
๖. ตายไม่มี
๗. แทนคุณศาสนา
๘. แม่ ชีวิตคืออะไร
๙. ศาสนาน้ำนม
๑๐. มาร่วมใจปลูกรากแก้วของแผ่นดิน
๑๑. เมตตา อภัย สันติ
๑๒. ศาสนาของพ่อแม่
๑๓. ระเบียบชาวพุทธ จุดเด่น จุดด้อย จุดยืน
๑๔. เสน่ห์ผ้าขี้ริ้ว
๑๕. ดวงใจของแม่
๑๖. ปรัชญามดแดง
๑๗. ชีวิตมีค่า ใยฆ่าชีวิต
๑๘. แผ่เมตตาให้ศัตรู
๑๙. ชีวาของชีวิต
๒๐. รักอย่างไรให้ใจสบาย
๒๑. ทำดีให้ดีปรากฏ
๒๒. อุดมการณ์นักเผยแผ่
๒๓. ก้าวใหม่แห่งการคณะสงฆ์

เกิดเป็นคนไทย ต้องคืนกำไรให้แผ่นดิน

ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ กองทุนปลูกรากแก้วศาสนทายาท
วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก
๙๙๙ ซอย ๑๙ ถนนพระราม ๙ แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐
โทร. ๐-๒๓๑๘-๕๙๒๖-๗ โทรสาร ๐-๒๓๑๙-๑๑๒๓

หรือโอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ๕ ธนาคารจากทุกสาขาทั่วประเทศ
ระบุชื่อบัญชี "วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก
เพื่อสร้างวิทยาลัยศาสนทายาท" ซึ่งเปิดบัญชีหลักไว้แล้วที่

- ธนาคารงกรุงไทย สาขาพระราม ๙ ซอย ๑๓
  เลขที่บัญชี ๐๗๖-๐-๑๖๘๙๑-๑
- ธนาคารกสิกรไทย สาขาถนนเพชรบุรีตัดใหม่
  เลขที่บัญชี ๐๒๘-๒-๙๗๕๕๙-๙
- ธนาคารกรุงเทพ สาขาถนนพระราม ๙
  เลขที่บัญชี ๒๑๕-๐-๗๖๒๙๙-๑
- ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาเอกมัย
  เลขที่บัญชี ๐๗๘-๒๓๐๖๒๑-๙
- ธนาคารธนชาต สาขาท็อปส์ อาร์ซีเอ
  เลขที่บัญชี ๐๕๕-๒-๐๐๓๘๔-๙

กรุณาแฟ็กซ์สำเนาการโอนเงิน พร้อมชื่อที่อยู่ของท่าน
เพื่อการจัดส่งอนุโมทนาบัตร

www.rama9temple.com
www.piyasophon.org

เกิดเป็นคนไทย ต้องคืนกำไรให้แผ่นดิน

เสน่ห์ ๙ ประการของผ้าขี้ริ้ว

๑. ยอมสกปรกเพื่อให้สิ่งอื่นสะอาด

๒. ดูดซับความสกปรกได้
แต่ก็สลัดความสกปรกออกจากตัวได้ตลอดเวลา

๓. เป็นผ้าที่สะอาดที่สุด ในขณะที่คนมองว่าสกปรกที่สุด

๔. แม้นว่าเป็นผ้าไม่มีราคา แต่ก็มีคุณค่ายิ่งใหญ่ได้

๕. ไม่เกี่ยงงอนว่าจะถูกใช้เช็ดถูอะไร

๖. ถูกใช้งานในที่สกปรกที่สุด

๗. พอใจที่ได้อยู่เบื้องหลังความสะอาด

๘. ทนทานต่อการขัดถูและซักล้าง ไม่เปราะบาง

๙. แม้นถูกมองว่าเป็นผ้าขี้ริ้ว แต่ก็ไม่ทำตัวขี้เหร่

ปิยโสภณ

เสน่ห์ผ้าขี้ริ้ว

ปิยโสภณ